

MTI

Szerkeszti a Külpolitikai Szerkesztőség

Kiadja az MTI / Budapest I., Fém u. 5-7. 1426 Budapest / Pf.3. Tel.: 359-590 Telex: 22-4371

00.010/x

Külföldi hírek

-----
budapest, 1983. szeptember 08.

kül

c s ü t ö r t ö k
-----

sk0001 4 230 mtik1003

usa - analfabéták

washington, 1983.szeptember 8./mti/ - országos jótékonyági akciót indított csütörtökön az egyesült államok elnöke az analfabetizmus elleni harcra, az országban élő mintegy 23 millió felnőtt analfabéta megsegítésére.

a mozgalom megindítása alkalmából közzétett adatok szerint évente átlagosan újabb 2,3 millió ember gyarapítja a teljes analfabéták számát. ez a réteg illegális bevándorlók, menekültekből és az iskolai végzettség nélküli amerikai fiatalokból tevődik össze. a „majdnem teljes analfabéták”, számát egy hivatalos becslés 46 millióra tette.

a 23 milliós szám, amely a teljes analfabétákra vonatkozik, reagan elnök szerint „óvatos becslés”, alapul, terrel bell oktatásügyi miniszter szerint pedig annyit jelent, hogy azok, akiket ide sorolnak, nem tudják elolvasni a legegyszerűbb használati utasításokat, és nem ismerik a számtani alapműveleteket.

az egyesült államok elnöke állami segítséget nem ígért az analfabetizmus felszámolásához, viszont sürgette a társadalom nagyobb foku összefogását az állami oktatási rendszer fogyatékoságainak pótlására, elismervén, hogy „a felnőtt

Nur

írástudatlanság sajnálatos módon túl sok állampolgárt akadályoz a fejlődésben, és ennek árát az egész országnak meg kell fizetni,,. reagan közvetlen kapcsolatba hozta az írástudás alacsony szintjét az egyesült államok gazdasági helyzetének romlásával.

br/hi éb

07.05 080983 1417

--

sk0002 4 230 mtik1004

olaszországi földmozgás

róma, 1983.szeptember 8./mti/ - szerdán további földmozgást jeleztek a szeizmográfok a dél-olaszországi pozzuoliban. mint az esti jelentésekből kitűnik, a lakosság körében uralkodó félelmet nem sikerült csillapítani azzal a szakvéleménnyel, hogy se földrengés, se vulkánkitörés nem várható.

az emberek menekülnek a városból. autókkal, alkalmi járművekkel tömegesen hagyják el pozzuolit. becslések szerint szerda estig több, mint huszezren keltek utra legfontosabbnak vélt ingóságaikkal. aki tehette, rokonaihoz, ismerőseihez költözött, igen sokan azonban még ezt a lehetőséget sem választhatták. a pánikszerű menekülés gondot okoz a hatóságoknak.

a sajtó és a televízió szerdán beszámolt arról, hogy a vasárnap óta utcán élők számára nincs elég sátor, vagy lakókocsi, hogy a megrepedt falu házakat elhagyó emberek mostoha körülmények között várják sorsuk jobbra fordulását.

kir/hi éb

07.13 080983 0941

Nm

--

sk0003 4 230 mtik1005

szovjet kulturális rendezvények japánban

tokió, 1983. szeptember 8. /mti/ - több, nagyszabású szovjet kulturális rendezvényt tartanak az elkövetkező hetekben japánban. szerda este tokióba érkezett a moszkvai nagyszínház világhírű balett-társulata, amely október közepéig összesen harminc alkalommal lép fel több városban. a társulat rendkívül népszerű japánban, s erre utal az, hogy ezuttal ötödször vendégszerepel a szigetországban.

ugyancsak a japán főváros vendége a leningrádi gorkij színház társulata. az együttes tokión kívül osakában és nagoyában lép fel.

végül szeptember 10-én nyílik tokióban a leningrádi ermitázs muzeum kiállítása, amely október végétől osakába költözik át. a kiállításon 74 festmény kerül bemutatásra, elsősorban a 17. századi németalföldi és flamand festők, köztük van dyck és rubens alkotásai.

p l/na é b

07.16 080983 0868

-.-

sk0004 4 230 mtik1006

usa — libanon

washington, 1983. szeptember 8. /mti/ - libanon washingtoni nagykövete szerdán kijelentette, hogy a két kormány között eszmecserék folynak arról, hogyan játszhatnának az amerikai tengerészgyalogosok „az eddiginél tevékenyebb szerepet, libanonban.

a nagykövet szerint „nem történtek döntések, arról, hogyan használhatnák fel az amerikai „rendfenntartó, egységeket a bejrutból kivont izraeli csapatok helyett a szíriai hadsereg és a libanoni miliciák ellen, de az amerikai félnek csak két választása van: vagy kivonja csapatait, vagy kiterjeszti azok működési területét. bár a nagykövet erről nem beszélt, ismeretes, hogy a reagan-kormány már megtette az első lépéseket az utóbbi irányba: további csapatokat és hadihajókat vezényelt libanon térségébe. a nagykövet „ismételt biztosítékokat, kapott arról, hogy washington nem vonja vissza csapatait a négyhatalmi rendfenntartó erőkből.

szerdai washingtoni sajtóértekezletén a libanoni nagykövet közölte: konkrét tárgyalások folynak többek között az eisenhower repülőgép-anyagajó gépeinek a harcokban való bevetéséről. ezzel a bejelentésével egyidőben az amerikai televíziós állomások már azt jelentették, hogy az amerikai és francia bombázó-vadászgépek megkezdtek bejrut feletti repüléseiket, amelyek egyelőre felderítő jellegűek, a cbs televízió szerint azonban csak addig, amíg ki nem választják a célokat.

br/na éb

07.22 080983 1421

--

sk0005 4 230 mtik1007

rövid hírek

ceausescu—arafat

bukarest, 1983. szeptember 8. /agerpres/ - nicolae ceausescu román elnök szerdán fogadta jasszer arafatot, a pfsz vb elnökét, aki hivatalos baráti látogatáson tartózkodik a román fővárosban. a szívélyes, baráti légkörben lezajlott találkozón nemzetközi kérdéseket vitattak meg, és áttekintették a közel-kelet és a palesztin kérdés témakörét.

son sann

washington, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - a kambodzsai ellenforradalmár erők vezére, son sann washingtonba érkezett. sajtóértekezletén közölte: útjának kizárólagos célja, hogy amerikai(ujabb) fegyvereket és katonai felszerelést kapjon a washingtoni kormánytól.

török—amerikai

ankara, 1983. szeptember 8. /afp/ - a török hadügyminisztérium szerdán bejelentette, hogy ankara 160 darab f-16-os amerikai vadászgép vásárlásáról kötött megállapodást a harci gépeket gyártó general dynamicsszal. a szerződés értelmében az amerikai cég 1985-ig négymilliárd dollár értékű harci gépet szállít törökországnak.

ág se fn

07.36 080983 1046

Mw

--

sk0006 4 230 mtik1008

gromiko-teljes /1. rész/

moszkva, 1983. szeptember 8. /mti/ - az alábbiakban közöljük andrej gromikónak, az szkp kb pb tagjának, a szovjetunió minisztertanácsa elnöke első helyettesének, a szovjetunió külügyminiszterének madridban elmondott beszéde teljes szövegét.

tisztelt elnök ur!

befejezésének közvetlen közelébe jutott a madridi találkozó. lényeges eredményeit a záródokumentum tükrözi.

mi ezt a dokumentumot kiegyensúlyozottnak és tartalmasnak tekintjük. szilárdan támaszkodik a helsinki záródokumentum elveire és megállapításaira.

a dokumentum megállapításai előirányozzák a résztvevő államok legkülönbözőbb területeken folytatott kölcsönösen előnyös együttműködése lehetőségeinek kiszélesítését, annak szélesebb körű biztosítását, hogy ezek az államok erőfeszítéseket tegyenek az európai és az egyetemes béke megszilárdítása érdekében.

a nevezett dokumentumot elfogadva a szovjetunió kijelenti, hogy a maga részéről következetesen végrehajtja az elért megállapodást. természetesen ezt várjuk más résztvevőktől is.

a madridi találkozó kedvező kimenetele számottevő eredménye annak a nemzetközi irányvonalnak, amelynek célja a párbeszéd és a kölcsönös megértés, a problémák tárgyalások útján történő rendezése.

jurij vlagyimirovics andropov „egészséges, reménykeltő jelként”, jellemezte azt a választást, amely madridban a kölcsönösen elfogadható döntések megtalálásának javára történt. nem szükséges most ismét felsorolni minden viszontagságot, amelyen a madridi találkozó munkája során keresztülment.

a fő az, hogy a résztvevőknek sikerült a nézetkülönbségeket legyőzve megállapodásra jutniuk. felülkerekedett az a megfontolás, hogy a helsinki kijelölt útról való letérésre tett kísérletek a konfrontáció zsákutcáiba vezetnek. a madridi találkozó eredményei alapján adódik a következtetés: továbbra is szilárdan ki kell tartani ezen az úton. /folyt./

fl-kr/ge éb

07.40 080983 1944

Nm

sk0007 4 230 mtik1009

gromiko-teljes /2. rész/

ez megköveteli elsősorban azt, hogy maradéktalanul tiszteletben tartsák az államok szuverenitásának, az egymás belügyeibe való be nem avatkozásnak, az államhatárok sérthetetleniségének elveit, egyszóval mindazokat az ismert elveket, amelyek szem előtt tartását a nemzetközi életben az itt képviselt államok a záródokumentum értelmében vállalták.

fontos, a fentieket elősegítő intézkedés lenne, ha - mint azt a találkozó záródokumentuma is előírja - ezeket az elveket minden ország törvényhozása a saját gyakorlatának és eljárási szokásainak megfelelően tükröznék. a szovjetunió, akárcsak a múltban, most is hű ezekhez az elvekhez. tükrözi őket alkotmányunk is, a szovjet állam alaptörvénye. /folyt./

fl-kr/ge éb

07.43 080983 0764

--

sk0008 4 230 mtik1010

gromiko-teljes /3. rész/

országunk következetesen sikraszáll azért, hogy az ideológiai nézetkülönbségeket ne vigyük át az államközi kapcsolatok területére. sajnos, ez előfordul, az utóbbi időben pedig különösen széleskörben.

madridban is megtörtént ez, amikor bizonyos nyugati országok a pszichológiai háború útjára léptek - hisz nehéz lenne másként jellemezni azokat az ismert kísérleteket, hogy a találkozót a párbeszéd fóruma helyett a konfrontáció fórumává változtassák. ezek a próbálkozások természetesen bonyolultabbá tették a helyzetet, veszélyeztették a találkozó kimenetelét, s annak lehetőségét, hogy folytatódjon az összeurópai folyamat.

a madridi találkozó menete és eredményei ismét nyilvánvalóvá tették, hogy kilátástalan kísérlet nyomást gyakorolni a szocialista országokra, beavatkozni belügyeikbe.

másrészt a madridban szerzett tapasztalat azt bizonyítja, hogy bármekkora is legyenek a politikai különbségek, bármennyire eltérő értékelések szülessenek is a nemzetközi helyzet jelenlegi állapotának okairól, és bármilyen feszült is legyen ma a légkör

európában és a világon, a különböző társadalmi rendszerű országok kölcsönösen elfogadható megállapodásokra tudnak jutni. ráadásul olyan megállapodásokra, amelyek hasznára vannak minden népnek, és elősegítik az európai és világpolitika tisztább távlatainak megteremtését. ezt a következtetést ma és a jövőben is szem előtt kell tartani.

a külügyminiszterek részvétele a madridi találkozó zárószakaszán nem csak az elért eredmények politikai jelentőségét hangsúlyozza, hanem a jelen pillanat felelősségteljességét is.

a madridi találkozó eredményei ismét bebizonyítják, hogy az enyhülési politika tartalékai még távolról sem merültek ki. a madridban egyeztetett konkrét lépések elősegíthetik dinamikus előrehaladását és fejlődését.

ez mindenekeelőtt az európai bizalomerősítő és leszerelési intézkedésekről tárgyaló konferencia megtartását jelenti. e tanácskozásnak fontos tényezővé kell válnia az európai és nemzetközi biztonság megszilárdításában. az említett konkrét lépések közé tartozik az a döntés, hogy méltóképpen meg kell ünnepelni a záródokumentum aláírásának tizedik évfordulóját, az az elhatározás, hogy 1986-ban bécsben megkezdődik az újabb összeurópai találkozó, és még több más tanácskozásról és munkajellegű fórumról hozott döntés. /folyt./

fl-kr/ge éb

08.23 080983 2394

-. -

sk0009 4 230 mtik1011

gromiko-teljes /4. rész/

csak üdvözölni lehet a résztvevő államoknak azt a madridban ismét megerősített szándékát, hogy újabb erőfeszítéseket tesznek a kereskedelem fejlődésének útjában álló mindenfajta akadály csökkentése, vagy fokozatos kiküszöbölése érdekében, a gazdasági és tudományos-műszaki kapcsolatok fejlesztéséért. /folyt./

fl-kr/ge éb

08.23 080983 0364

Nur

-. -

sk0010 4 230 mtik1012

gromiko-teljes /5.rész/

a záródokumentum által meghatározott elvi alapon kijelölésre kerültek olyan intézkedések is, amelyek a kulturális és oktatási területen megvalósuló cserékre, az információ terjesztésére, az emberek, intézmények és szervezetek közötti kapcsolatokra, és az emberiességi kérdések megoldására vonatkoznak.

szeretnénk remélni, hogy a madridi találkozó sikere azt példázza majd, hogy egymás érdekeinek kölcsönös figyelembevételére alapján és jóakarattal tanúsítva a legbonyolultabb politikai csomókat is ki lehet bogozni.

ám mindazt, amiről madridban megállapodás született, nem választja el áthatolhatatlan fal a világban és Európában lejátszódó más eseményektől. gondolok itt elsősorban az új amerikai rakéták tervezett telepítésére több európai NATO-tagállamban.

mi jelenleg az európai és nemzetközi biztonság szavatolásának lényege?

a legfőbbrebben így lehetne megfogalmazni: az Európában és globális méretekben kialakult viszonylagos katonai-hadászati egyensúly fenntartása a varsói szerződés és a NATO között.

az utóbbi évtizedekben ez az egyensúly objektíve elősegítette a béke megőrzését. az a szándék, hogy valaki figyelmen kívül hagyja ezt a realitást, és az a törekvés, hogy a meghatározó világpolitikai szerep biztosítása érdekében katonai fölényre törekedjen, fokozza a fegyverkezési hajszát és növeli a nukleáris katasztrófa veszélyét.

a varsói szerződés tagállamai több ízben kijelentették, hogy maguk nem törekszenek katonai fölényre, de másoknak sem engedik meg a kialakult katonai-hadászati egyensúly megbontását.

ugyanakkor a Szovjetunió és a varsói szerződés tagállamai mit sem változtattak elvi álláspontjukon: egyetlen esélyt sem szabad elszalasztani, egyetlen lehetőséget sem szabad kihagyni, ha arról van szó, hogy elhárítsák a katasztrófa veszélyét Európában és az egész világon, ezek az országok újra és újra sikraszállnak a nukleáris szembenállás szintjének lényeges csökkentése mellett. /folyt./

fl-kr/na éb

08.31 080983 2007

Nm

sk0011 4 230 mtik1013

gromiko-teljes /6.rész/

van még lehetőség megállapodás elérésére a szovjetunió és az egyesült államok által az európai nukleáris fegyverzet korlátozásáról folyó tárgyalásokon. anélkül, hogy a tárgyalások során előterjesztett jóismert szovjet javaslatokat megismételném, csupán arra az álláspontra szeretném különös hangsúllyal felhívni a figyelmet, amelyet nemrég jurij vlagyimirovics andropov fejtett ki a pravda kérdéseire adott válaszaiban, s amely széleskörű visszhangot váltott ki világszerte.

reméljük, hogy washingtonban józanul értékelik a helyzetet. az államok biztonsági érdekeit érintő tárgyalások egyoldalú megközelítése, és az a számítás, hogy egyoldalú leszerelést csikarhatnak ki a partnertől, elfogadhatatlan. ennek felismerése jelentősen hozzájárulhatna ahhoz is, hogy konstruktív mederbe terelődjenek a hadászati fegyverzetek korlátozásáról és csökkentéséről folytatott szovjet-amerikai tárgyalások. /folyt/

fl-kr/na éb

08.32 080983 0964

--

sk0012 4 230 mtik1014

gromiko-teljes /7. rész/

maradéktalanul megőrizte időszerűségét az a szovjet felhívás, hogy a nukleáris hatalmak, elsősorban a szovjetunió és az egyesült államok haladéktalanul fagyasszák be nukleáris fegyverzetüket. ez még kedvezőbb feltételeket teremtene a nemzetközi politikai légkör radikális javítását szolgáló fordulat számára, kiindulópontjává válhatna a nukleáris fegyverzet növelése beszüntetésének, e fegyverzet későbbi csökkentésének, végső soron pedig teljes megsemmisítésének.

a szovjetunió kötelezettségét vállalt arra, hogy nem alkalmaz elsőként nukleáris fegyvert. jelentősen növelné a bizalmat az ilyen fegyverrel rendelkező államok között, ha közülük azok, akik még nem tették meg, szintén ilyen kötelezettséget vállalnának.

az utóbbi időben a nyugaton sok szó esik arról, hogy erősíteni kell a kölcsönös bizalmat. beszélni ugyan beszélnek róla, de katonapolitikájukat olyan doktrinákra építik, amelyek egyáltalán nem

N

zárják ki az elsőként mért nukleáris csapás lehetőségét. mindenkinek el kell ítélnie az ilyenfajta doktrínákat, és bármely olyan koncepciót, amely abból indul ki, hogy megengedhető a nukleáris fegyver elsőként való alkalmazása és a nukleáris háború, többek között az ugynevezett korlátozott, vagyis európai nukleáris háború kirobbantása. feltétlenül és egyszer s mindenkorra el kell ítélni magát a nukleáris háborút, mint az emberiség ellen végrehajtható legszörnyűbb büntetést.

a békére nézve reális veszélyt rejt magában a kozmikus térség militarizálása. e veszély elhárítását elősegítené annak az új szovjet javaslatnak a megvalósítása, hogy szerződés szülessen, amely megtiltja az erő alkalmazását a világűrben, és onnan kiindulva a föld ellen.

a varsói szerződés államai olyan szerződés megkötését javasolták az észak-atlanti szövetség tagállamainak, amelyben kölcsönösen lemondanak a katonai erő alkalmazásáról, és vállalják a békés kapcsolatok fenntartását. olyan szerződés lenne ez, amelynek részesévé válhatna minden európai, és a világ más részén lévő ország. vajon nem ez lenne a legfontosabb bizalomerosztó intézkedés a szó legátfogóbb értelmében? nem ez felelne meg a záródokumentum céljainak? ez a javaslat egyre inkább előtérbe kerül az európai és a világpolitikában. /folyt./

fl-kr/hi éb

08.48 080983 2276

-. -

sk0013 4 230 mtik1015

gromiko-teljes /8. rész/

régen megoldásra érett már, hogy a közép-európai fegyveres erők és fegyverzet kölcsönös csökkentéséről bécsben folyó tárgyalásokon megállapodás szülessen. erre lehetőséget ad az a szocialista országok által előterjesztett szerződéstervezet, amely figyelembeveszi a tárgyalásokon résztvevő felek törvényes érdekeit. a bécsi siker attól függ, hajlandónak mutatkoznak-e a nyugati partnerek realista és kölcsönösen elfogadható alapon megállapodást kötni. /folyt./

fl-kr/hi éb

08.49 080983 0506

Wm

-. -

sk0014 4 230 mtik1016

gromiko-teljes 79. rész/

résziünkről megvan a készség arra is, hogy megállapodásra jussunk a fegyverzetkorlátozás és a leszerelés egyéb, megoldásra váró kérdéseiben is.

mindezek a problémák és feladatok közvetlenül érintik az összeurópai tanácskozásban résztvevő valamennyi államot, függetlenül méretétől, földrajzi helyétől és társadalmi rendjétől, és függetlenül attól, rendelkezik-e vagy sem nukleáris fegyverrel, tagja-e vagy sem valamely katonai-politikai tömörülésnek, el nem kötelezett vagy semleges.

a záródokumentum teljes joggal mutat rá, hogy az összeurópai tanácskozásban résztvevő valamennyi állam „érdekelte a katonai szembenállás szintjének csökkentését, és a leszerelés elősegítését szolgáló erőfeszítésekben,„, valamint arra, hogy „hathatós intézkedéseket kell hozni ezeken a területeken,„. valamennyi itt képviselt államnak kötelessége, hogy ne csak szavakkal, hanem tettekkel is elősegítse a feszültség enyhülését, a biztonság megszilárdítását és az együttműködés fejlődését Európában, s az egyetemes béke megerősítését.

általánosan elfogadott vélemény, hogy a madridban hozott döntések közül különleges jelentősége van az európai bizalmat és biztonságot erősítő, s a leszerelést szolgáló intézkedésekről szóló konferencia megtartásáról született megállapodásnak. a konferencia, s ezen belül a helsinki októberben kezdődő előkészítő találkozó megtartásának kérdéséhez olyan felelősséggel kell viszonyulni, mint amelyet az teljes joggal megérdemel.

a konferencia célja már ki van jelölve. első szakaszában megvitatják és elfogadják a bizalmat és a biztonságot erősítő intézkedéseket, amelyek kiterjednek egész Európára, valamint a hozzá csatlakozó tengeri és óceáni területekre, s a kontinens fölötti légtérre. a helsinki dokumentummal összhangban már megvalósított bizalom-erősítő intézkedések bebizonyították hasznosságukat. most olyan intézkedéseket kell kidolgozni, amelyek lehetővé teszik a katonai szembenállás veszélyének csökkenését Európában.

fontos, hogy a konferencia munkája az első pillanattól kezdve célratorő legyen, és összhangban álljon azokkal az erőfeszítésekkel, amelyek célja gátat vetni a fegyverkezési hajszának Európában. a konferencia sikerének biztosítása megköveteli valamennyi résztvevő állam hozzájárulását. /folyt./

fl-kr/hi éb

09.04

080983 2319

sk0015 4 230 mtik1017

biztonsági tanács - gépügy

new york, 1983. szeptember 8. /mti-apa/reuter/afp/ - a biztonsági tanács szerda este folytatta a vitát a szovjetunió légterében szeptember 1-re virradóra lezajlott repülőgép-incidens ügyében.

a vitában felszólaló lengyel, bolgár és ndk-képviselő elítélte a szovjetellenes hisztériát. emlékeztettek, hogy a szovjetunió államhatárainak, légterének megsértése része az egyesült államok konfrontációs, fegyverkezési politikájának. a szovjetellenes kampány célja, hogy igazolják az amerikai közepes hatótávolságu rakéták európai telepítését.

japán ensz-nagykövete a vitában arra hivatkozott, hogy japán nem tudta időben figyelmeztetni az eredeti utirányától messze eltérő dél-koreai repülőgépet.

lichenstein, az egyesült államok állandó ensz-nagykövetének helyettese szovjetellenes állásfoglalásra szólította fel a biztonsági tanácsot. az amerikai delegátus ilyen értelmű határozattervezet előterjesztésére készül.

a bt csütörtök estig elnapolta vitáját.

te se fn

09.06 080983 1028

--

sk0016 4 230 mtik1018

gromiko-teljes /10. rész/

a szovjetunió határozott harcossá vált és maradt az emberi jogok tiszteletben tartásának és védelmének, a nagy októberi szocialista forradalmat a népek szabadságának nevében, az emberek, és elsősorban a dolgozók jogainak érdekében vívták meg. büszkék vagyunk arra, hogy a világon éppen a mi országunkban valósult meg elsőként az emberek igazi egyenlősége, érvényesülnek a személyek és az állampolgárok valóban biztosított, és nem csak meghirdetett jogai./folyt/

fl-kr/hi éb

09.06 080983 0508

Nm

--

sk0017 4 230 mtik1019

chile

santiago, 1983. szeptember 8. /afp/ap/upi/ - chilében csütörtökön országos tiltakozási napot tartanak pinochet diktatúrája ellen. szerdán újabb kormányellenes megmozdulások voltak. a rendőrség jelentése szerint nyolcvan embert letartóztattak. santiagoóban egyetemi hallgatók és középiskolások csoportjai tüntettek a pinochet-diktatúra ellen.

hirügynökségek jelentették, hogy a chilei biztonsági erők szerdán három személyt meggyilkoltak santiago egyik külvárosában. a rendőrség különleges alakulatai ugyanis parancsot kaptak: tegyék ártalmatlanná azokat a személyeket, akik „részét vehettek”, carlos urzua tábornok meggyilkolásában. a santiagoói katonai kormányzó augusztus elején merénylet áldozata lett. a baloldal elítélte a gyilkosságot.

a tiltakozási nap előestéjén a hatóságok elrendelték az iskolák és az üzletek bezárását. a nemzeti tiltakozási akciót a jobboldali kereszténydemokrata pártot és más polgári pártokat tömörítő demokratikus szövetség hirdette meg, tiltakozásul pinochet rendszere ellen.

ág se fn

09.21 080983 1059

--

sk0018 4 230 mtik1020

latin-amerikai hírek

contadora

panamaváros, 1983. szeptember 8. /adn/reuter/dpa/ - szerdán panamavárosban hivatalosan is megkezdődött a contadora-csoportot alkotó kolumbia, panama, mexikó és venezuela, valamint costa rica, honduras, nicaragua, guatemala és salvador külügyminisztereinek kétnapos értekezlete a közép-amerikai térség válságainak megoldásáról.

a contadora-csoport és a konfliktusokban érintett országok külügyminiszterei most negyedik alkalommal találkoznak; megvitatják a contadora-csoportnak, valamint nicaraguának a rendezési javaslatait. várhatóan áttekintik richard stone amerikai elnöki különmegbízott múlt heti közép-amerikai látogatásának eredményeit.

miguel d. escoto nicaraguai külügyminiszter a megnyitás előtt kijelentette, hogy konkrét eredményeket vár a mostani tanácskozástól. „a közép-amerikai válság oka elsősorban az, hogy az egyesült államok nyomást gyakorol térségbeli szövetségeseire. ha a reagan-kormányzat őszintén elkötelezné magát a békés megoldások, a párbeszéd és a tárgyalások mellett, akkor más országok, amelyek jelenleg engednek az erős amerikai befolyásnak, gyorsan megváltoztathatnák jelenlegi álláspontjukat, - hangsúlyozta a nicaraguai diplomácia vezetője.

weinberger hondurasban

tegucigalpa, 1983. szeptember 8. /ap/dpa/taszsz/ - szerdán salvadorból hondurasba érkezett caspar weinberger amerikai hadügyminiszter. a pentagon vezetője megtekinti azt az amerikai-hondurasi közös hadgyakorlatot, amelynek célja a nicaraguának címzett erődemónstráció.

salvadorban weinberger tárgyalta a rezsim vezetőivel és kijelentette, hogy az egyesült államok növelni szándékozik a salvadornak nyújtott katonai segítséget. weinberger látogatást tett san vicente tartományban, hogy személyesen ellenőrizze a hazafias erők elleni „pacifikációs„ program végrehajtását. ezt az amerikaiak vietnamban szerzett tapasztalataik szerint pénzelik és irányítják - írja a taszsz newyork-i tudósítója.

pc se fn

09.28 080983 1993

-. -

sk0019 4 230 mtik1021

gromiko-teljes /11. rész/

a második világháború éveiben a szovjet nép a történelemben példátlan hősiességet tanúsított, és mérhetetlenül nagy áldozatokat vállalt, hogy megvédje függetlenségét, szabadságát és jogait, hogy megszabadítsa az emberiséget a fasiszta elnyomás veszélyétől, a jogfosztottság és lealázkodottság sötétségétől. európa és az egész világ népei tudják ezt, és soha nem feledik.

jelenleg társadalmunk tökéletesítésének folyamatában nagy és bonyolult feladatokat oldunk meg, szélesítjük és mélyítjük a szocialista demokráciát, biztosítva állampolgárainknak a társadalmi, gazdasági, politikai és személyi jogok és szabadságok teljességét.

M

a szovjet emberekből jogos felháborodást váltanak ki az életmódjukat, szocialista társadalmi rendjüket érő rágalmak. elutasítják azt a kéretlen kioktatást, hogyan intézzék ügyeiket, és milyen rendet valósítsanak meg saját házuk táján.

sem az ENSZ alapokmánya, sem a záródokumentum, sem bármilyen más elismert nemzetközi dokumentum nem ad és nem adhat felhatalmazást senkinek arra, hogy e kérdéseket illetően valamiféle döntőbíróként lépjen fel. aki az említett kérdésekben valóban humánus és becsületes alapon kész együttműködni velünk, az bennünk most is, akár csak korábban, készséges partnerre talál.

ám ha kezét emelnék erkölcsi, társadalmi és állampolgári értékeinkre, ha a szocializmussal szembeni gyűlöletből készek szándékosan szítani a nemzetközi feszültséget, akkor az ilyen lépések a múlthoz hasonlóan a jövőben is megfelelő visszavágásban részesülnek.

erről az emelvényről különféle kijelentéseket tesznek a dél-koreai repülőgéppel történt incidens kapcsán. jól tudott, hogy az egyesült államok bizonyos körei ezt az incidenst tudatosan kihasználják a nemzetközi légkör feszültebbé tételére. rágalmakat, alávaló sértéseket zúdítanak a szovjetunióra és a szocialista országokra. /folyt./

fl-kr/ge éb

09.30 080983 1907

--

sk0020 4 230 mtik1023

gromiko-teljes /12.rész/

mi ezeket a felháborító kijelentéseket határozottan visszautasítjuk. az alapvető kérdés az, hogy van-e joga bárkinek is büntetlenül megsérteni idegen határokat, egy más állam szuverenitását. nem, ilyen joga senkinek sincs. ezt az alapvető tényt rögzítik a legtekintélyesebb dokumentumok, az ENSZ alapokmánya is. mint teljességgel bebizonyosodott, a dél-koreai repülőgépet az amerikai hatóságok, a megfelelő amerikai szolgálatok használták fel. nagy mélységben behatolt a szovjetunió légterébe, és hosszú időn át tartózkodott ott, elrepülve fontos hadászati objektumaink fölött.

hogyan került oda? az erre a jogos kérdésre adandó választ kitaratóan igyekeznek elkerülni.

Nm

ami az incidens tényeinek magyarázatát illeti, azt mi már megtettük, többek között a szovjet kormány kedden nyilvánosságra hozott nyilatkozatában. elemeztük azoknak a bűnös tettet is, akik ezt az akciót országunk ellen végrehajtották.

mivel a légterünket megsértő repülőgép nem tett eleget a szovjet repülőtéren való leszállásra vonatkozó felszólításnak, és megpróbált elmenekülni, a léghárítás elfogó vadászgépe teljesítette a parancsnoki állásnak a továbbrepülés megakadályozására adott parancsát. az ilyen lépések tökéletesen összhangban állnak a szovjetunió államhatáráról szóló, és nyilvánosan közzétett törvénnyel. az emberi életek pusztulása miatt sajnálatunkat fejeztük ki.

kijelentjük: a szovjet terület, a szovjetunió határa szent és sérthetetlen. /folyt./

fl-kr/na éb

09.45 080983 1515

-. -

sk0021 4 230 mtik1024

gromiko - teljes /13.rész/

bárki hajtotta is végre a provokációt, tudnia kell, hogy a felelősség őt terheli érte.

ezt a büntetést nem lehet igazolni sem a tények tisztességtelen összeválogatásával, sem az emberi jogokért érzett aggodalmat bizonyítani hivatott hazug állításokkal, bármilyen szinten hangozzanak is el washingtonban. kétségtelen, hogy akik ma még hisznek a hazugságokban, végül meg fogják érteni valódi célját ennek a súlyos provokációnak, amelyet szervezői saját militarista politikájuk érdekében és a háborus pszichózis szítására használtak fel.

ami a békés együttműködést illeti, országunk, a szocialista közösség államai részéről jóakarásban nincs hiány. helyénvaló emlékeztetni arra, hogy a madridi találkozó záródokumentuma a résztvevők által képviselt különböző álláspontok szintézise. több megállapítása szükségképpen kompromisszumos jellegű, ez azonban olyan kompromisszum, amely nem sérti senkinek az állami érdekeit sem, s olyan eredmény, amelyet még el lehetett érni abban a nemzetközi helyzetben, amelyben a madridi találkozó munkája zajlott.

Nm

elismerjük más résztvevők konstruktív erőfeszítéseit, s különösen a semleges és el nem kötelezett államokét, amelyek sokat fáradoztak a záródokumentum tervezetének kidolgozásán.

a szovjetunió, akárcsak itt madridban, más nemzetközi fórumokon és tárgyalásokon is, a világpolitika valamennyi területén aktívan működik a fegyverkezési hajszá megállítása, az enyhülés útjára való visszatérés, a béke megszilárdítása érdekében.

arra törekszünk, hogy gyökeresen megjavuljanak a nemzetközi kapcsolatok, megerősödjön és fejlődjön ezeknek a kapcsolatoknak minden pozitív eleme.

tisztelt elnök ur!

jó volna, ha azok a remények, amelyeket a madridi tanácskozás eredményei szülnek, beteljesülnének. országunk a maga részéről minden tőle telhetőt megtesz ennek érdekében.

engedjék meg, hogy végül elismerésünket fejezzük ki a spanyol népnek és kormánynak a madridi találkozó jó megszervezéséért, a valamennyiünk iránt tanúsított vendégszeretetért.

fl-kr éb

09.57 080983 2083

-. -

sk0022 4 230 mtik1025

szabad európa

washington, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - reagan elnök újabb időszakra megerősítette tisztségében frank shakespeare-t, a nemzetközi rádiózás független tanácsának elnökét. hivatalosan ez a tanács irányítja a felforgató tevékenységet végző szabadság és szabad európa rádióállomások munkáját, amelyek gyakorlatilag a cia égisze alatt dolgoznak.

frank shakespeare elnöksége alatt jelentősen fokozódott a szovjetunió és a többi szocialista ország ellen kifejtett diverzáns tevékenység.

dl/ni/pt se fn

10.28 080983 0539

Nm

-. -

sk0023 4 230 mtik1026

Libanon

damaszkusz, beirut, párizs, 1983. szeptember 8. /afp/reuter/upi/
- a damaszkuszi rádió szerdai kommentárjában élesen bírálta az egyesült államokat az izraelnek nyújtott támogatása miatt.

sziria nem fog engedni semmiféle nyomásnak, így az amerikainak sem - mutatott rá a kommentár, amely robert mcfarlane-nek, reagan elnök közel-keleti megbízottjának damaszkuszi tárgyalásaival egyidőben hangzott el. mcfarlane-t, aki kedden váratlanul érkezett damaszkuszba, szerdán fogadta haféz asszad sziriai elnök is. az amerikai elnök utazó nagykövete megbeszélést folytatott valid dzsumblatt-tal, a libanoni druz haladó szocialista párt /psp/ vezetőjével is - közölték jól értesült források a sziriai fővárosban.

a sana sziriai hirügynökség szerdán este provokációnak nevezte amerikai harci gépek beirut és a libanoni hegyvidék felett végrehajtott felderítő repüléseit. a falangisták rádióadója szerint ugyanis a libanoni partoknál tartózkodó eisenhower anyahajó két f-14 vadászgépe átrepült halde, damur és alej felett egészen dzsunienig.

a sziriai hirügynökség azt is jelentette, hogy valid dzsumblatt és a nemzeti megmentés frontján belüli szövetségesei úgy döntöttek: nem lövik a falangisták és a libanoni hadsereg állásait abban a térségben, amely a négyhatalmi erők működési körzete. a döntés célja, hogy elejét vegyék a véletlen támadásoknak. ugyanakkor határozottan cáfolták, hogy druz egységek nyitottak tüzet a négyhatalmi erők francia egységeire. a francia nagykövet bejruti rezidenciáját a falangisták által ellenőrzött térségből támadták meg - közölte a forrás.

a druz haladó szocialista párt köreiből származó értesülés szerint a libanoni hadsereg és a falangista miliciák újabb tömeggyilkosságot követtek el a suf-hegységben lévő bnaje településen; megölték ötven asszonyt, gyermeket és öreget.

a palesztinai felszabadítási szervezet végrehajtó bizottságának szóvivője cáfolta azokat a libanoni elnöki palotához közel álló forrásokból terjesztett híreket, amelyek szerint a suf-hegységben a pfsz harcosai is részt vesznek a harcokban.

pf se fn

10.59 080983 2114

Nan

sk0024 4 230 mtik1027

unesco-tanácskozás

taskent, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - csütörtökön plenáris üléssel folytatódott taskentben az unesco kommunikációfejlesztési nemzetközi programja kormányközi tanácsának negyedik ülészsaka. az ülésen felszólalt amadou-mahtar m, bow, az unesco főigazgatója.

méltatta azokat az eredményeket, amelyeket a nemzetközi együttműködésben elértek. példaként említette a pana, a pánafrikai hírügynökség létrehozását ez év májusában, továbbá a latin-amerikai országok hírügynökségi egyesülésének októberre tervezett megnyitását.

pénzügyi kérdéseket érintve m, bow közölte, hogy az unesco 1984-85. évi költségvetési tervezetében a kommunikációfejlesztési program támogatására szánt összeg 11 százalékkal emelkedik. utalt arra az ellenmondásra, amely az igények nagysága és a rendelkezésre álló eszközök szűkössége között tapasztalható.

m, bow elégedettségének adott hangot azzal kapcsolatban, hogy a tanács jóváhagyta azokat a tervezeteket, amelyeket az ensz szakosított szervezetei bocsátottak vitára a testület elé. m, bow ennek kapcsán méltatta a nemzetközi szervezetek, közöttük a postaügyi világunió, valamint az élelmezési és mezőgazdasági szervezet /fao/, szerepét a kommunikációfejlesztési program megvalósításában.

ág se fn

11.07 080983 1279

--

sk0025 4 230 mtik1028

madrid - csütörtök-1.

madrid, 1983. szeptember 8. /mti/ - csütörtökön második munkanapjába lépett a madridi találkozó külügyminiszteri szintű zárószakasza. a délelőtti ülésen elnöklő oskar fischer, az ndk külügyminisztere elsőnek hazánk külügyminiszterének, dr. várkonyi péternek adta meg a szót.

pi/ge éb

11.07 080983 0328

--

sk0026 4 230 mtik1029

Libanon - francia visszhang

párizs, 1983. szeptember 8. /mti/ - a francia közvélemény fokozott nyugtalansággal tekint libanon felé, ahol az elmúlt tíz nap alatt immár hét francia katona vesztette életét.

Libanonban jelenleg 3000 francia katona tartózkodik a többnemzetiségű haderő és az ENSZ-csapatok /unifil/ kötelékeiben. a libanoni partok előtt cirkáló foch repülőgépanyahajón pedig 3000 tengerész teljesít szolgálatot.

a Le Figaro rámutat: - a többnemzetiségű haderőnek eredetileg az lett volna feladata, hogy megvédje bejrútot külső támadásokkal szemben mindaddig, amíg a libanoni hadsereg képes lesz maga teljesíteni ezt a feladatot. immár egy év telt el, de még mindig nem lehet látni, mikor távozhatnak majd a külföldi csapatok.

a lap párhuzamot von a libanoni és csádi helyzet között s hangsúlyozza, franciaország mindkét helyen egyre jobban belebonyolódik a polgárháborúba. a főveszély nem abban rejlik, hogy a harcok eszkalációja hirtelen súlyos válságot idéz elő, hanem inkább abban, hogy a jelenlegi bizonytalan helyzet még hosszú ideig tart s ez demoralizálja majd a csapatokat.

a Le Matin azt írja, hogy a „libanoni mocsár”, immár nyolc év óta vonzza a különböző külföldi hadseregeket, de a libanoni helyzet „gyilkos bonyolultsága”, sorra megbénítja azokat. Hamamel elnök képtelennek bizonyul a libanoni egység megteremtésére és ezért felelősséggel tartozik azoknak az országoknak, amelyek csapatokat küldtek a megsegítésére.

a L'Humanité hangsúlyozza: csak a falangista miliciáknak állhat érdekében olyan provokáció, amellyel beránthatják a francia csapatokat a polgárháborúba. a lap közli a libanoni haladó szocialista párt szóvivőjének nyilatkozatát, aki leszögezte: a párt csapatai és tüzérsege soha sem vették célba a többnemzetiségű haderő kötelékeit, ellenkezőleg, a falangista miliciák által ellenőrzött magaslatokról zúdítottak tüzérsegi tüzet nyugat-bejrútra és a francia csapatok főhadiszállására. a falangisták már magukkal rántották ebbe a konfliktusba a libanoni hadsereget s most arra törekszenek, hogy a többnemzetiségű haderőt is bevonják a polgárháborúba.

ds/so éb

12.01 080983 2151

Fi

kül

- 21 -

1983.09.08.

sk0027 4 230 mtik1030

kapica pekingben

peking, szeptember 8. /taszsz/- a kínai népköztársaság külügyminisztériumának meghívására csütörtökön pekingbe érkezett mihaíl kapica szovjet külügyminiszter-helyettes, hogy kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésekről tárgyaljon.

a vendég repülőtéri fogadtatására megjelent csien csi-csen kínai külügyminiszter-helyettes is.

dl/ni/pt rp mj

12.33 080983 0388

-. -

sk0028 4 230 mtik1031

gromiko-howe

madrid, szeptember 8. /taszsz/ - rövid találkozót tartott szerdán madridban andrej gromiko, az szkp^{bb} tagja, a szovjetunió minisztertanácsának első elnökhelyettese, külügyminiszter és sir geoffrey howe angol külügyminiszter. a megbeszélés az angol fél kérésére jött létre.

a találkozón megvitattak néhány, a két országot kölcsönösen érintő kérdést és kifejezték készségüket a további munkakapcsolat fenntartására.

dl/pt rp mj

13.00 080983 0466

Fc

-. -

sk0029 4 230 mtik1032

genfi tárgyalás - európai atomfegyverek

genf, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - az európai közepes hatótávolságú atomfegyverekről genfben folyó szovjet-amerikai tárgyalások keretében csütörtökön a két küldöttség teljes ülést tartott.

rp mj

13.07 080983 0258

-.-

sk0030 4 230 mtik1033

madridi visszhang

párizs, róma, 1983. szeptember 8. /mti/ - a le matin csütörtöki számában megállapítja, hogy olyan körülmények között sikerült megmenteni az enyhülés elmélyítését és az államok közötti bizalom megerősítését szorgalmazó tárgyalásokat, miközben még teljes erővel folyik a csata az eurorakéták kérdésében.

a l, humanité kiemeli, hogy washington a konferenciát törvényszékké igyekezett átalakítani a szovjetunióval és a többi szocialista országgal szemben. a találkozó azonban „hü maradt helsinki szelleméhez, és a kompromisszumra való törekvés győzött a „keresztes hadjárat, szelleme fölött.

az európai biztonsági találkozó záróülésén részt vevő külügyminiszterek jelenléte hozzájárulhat az enyhülés elmélyítéséhez - állapítja meg csütörtökön az avanti! a la repubblica tudósítója kiemeli, hogy a nyugat-európai felszólalások hangneme eltér az amerikai és kanadai hágvételtől, mert az előbbieket az enyhülés érdekeit állítják előtérbe.

a l, unità, az okp lapja a kelet-nyugati kapcsolatok próbatételének nevezi gromiko és shultz találkoztóját, majd meglepéssel állapítja meg, hogy a záróokmány új életre kelti az enyhülés folyamatát.

ds, kir, ml mj

13.28 080983 1202

Fi

-.-

sk0031 4 230 mtik1034

vogel - javaslat

bonn, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - hans-jochen vogel, az ellenzékben lévő nyugatnémet szociáldemokrata párt parlamenti csoportjának vezetője - mint már jelentettük - bonni sajtóértekezletén kitért az angol és francia atomfegyver-rendszerek kérdésére is, felszólítva az egyesült államokat, hogy „megfelelő módon vizsgálja meg,, ezeknek az eszközöknek az ügyét.

az európai atomfegyverek korlátozásáról folyó genfi tárgyalások jelenlegi szakaszának központi problémája az ugynevezett harmadik országokhoz tartozó rakétarendszerek kérdése - mondotta vogel. - franciaország esetében 18 földi indítású, 80 atomtengeralattjáróra telepített és 40 mirage bombázón elhelyezett rendszerről van szó. nagy-britanniának 64 tengeralattjárókra telepített nukleáris rakétarendszere van és összesen több mint 50, egyrobbanófejes légi telepítésű rendszere - közölte a nyugatnémet politikus. 1981. óta a két állam nagyszabású programot hirdetett meg atomfegyvertárának korszerűsítésére és kibővítésére; ezt részben már meg is valósították. ily módon 1990-95-ig mindkét ország több mint 1500 nukleáris robbanófejjel rendelkezik majd.

vogel hozzátette: elég nehéz megérteni és megmagyarázni azt a törekvést, hogy az európai nukleáris fegyverek korlátozásáról folyó genfi tárgyalásokon úgy alakuljanak a dolgok, mintha egyáltalán nem is léteznének a tengeralattjárókon elhelyezett rendszerek és a földi indítású francia rendszerek, amelyeket pedig a mi /nyugati/ minősítésünk szerint sem foglalnak magában a salt-2 szerződés.

a nyugatnémet szociáldemokraták álláspontja az, hogy a genfi tárgyalásokon mindkét fél által elfogadható kompromisszum jöjjön létre - mondta az spd parlamenti csoportjának vezetője.

to rp mj

14.22 080983 1755

Fi

sk0032 4 230 mtik1036

dr. várkonyi péter madridi beszéde /1. rész/

madrid, 1983. szeptember 8. /mti/ -

elnök ur,

szeretném átadni önnek, valamint e találkozó valamennyi résztvevőjének a magyar népköztársaság kormányának üdvözlését. köszönetet mondok spanyolország kormányának a vendégszeretetért, a találkozó lebonyolításához biztosított kitűnő feltételekért. a vendéglátó állam építő erőfeszítéseinek méltó jutalma az, hogy madrid neve úgy vonul be európa történetébe, mint az európai biztonsági és együttműködési folyamat fontos állomása. ez a megegyezés rácsáfolt azokra a véleményekre, amelyek szerint az enyhülés időszaka a végéhez közeledik, sőt véget ért.

elnök ur,

a magyar népköztársaság kormánya ebből kiindulva pozitívan értékeli, hogy a madridi találkozó tartalmas és kiegyensúlyozott záródokumentum elfogadásával fejezi be a munkáját. évek multával most születik ismét olyan kelet-nyugati megállapodás, ami önmagában is igen fontos fejlemény. jól tudjuk, hogy az a közel három esztendő, amelyen át e tanácskozás tartott, a nemzetközi politikában feszültségekkel különösen terhes volt. ám e kedvezőtlen körülmények közepette is sikerült megőrizni helsinki szellemét, az ott aláírt záróokmány jegyében dolgozni és továbblépni.

ez fényesen bizonyítja, hogy a különböző gazdasági és társadalmi rendszerekhez, más-más szövetségekhez tartozó országok között nem a konfrontáció, hanem a békés egymás mellett élés és a párbeszéd a járható út a világpolitikában. megerősít bennünket meggyőződésünkben, hogy nemcsak lehet, hanem érdemes is tárgyalni, mert mindig megállapodásra lehet jutni, ha megvan hozzá a politikai akarat, egymás tisztelete, az érdekek kölcsönös figyelembevétele.

a magyar nép, amely ebben az évszázadban - korántsem egyedül - két világháborút is megszenvedett, különösen érdekelt a helsinki megkezdett összeurópai folyamat, az enyhülés vívmányainak megőrzésében. ezért a magyar kormány kezdettől fogva igyekezett a maga szerény eszközeivel hozzájárulni a madridi találkozó sikeréhez. jóleső érzéssel állapíthatom meg, elnök ur, hogy a végeredmény igazolta a tárgyalások módszerébe vetett bizalmunkat. ha jól élünk az alkalommal, akkor az itt kialakult egyetértés hozzájárulhat a találkozó résztvevő államok közötti békés kapcsolatok megőrzéséhez és bővítéséhez. /folyt./

pi/ge éb

14.30 080983 2341

Fi

sk0033 4 230 mtik1037

dr. várkonyi péter madridi beszéde /2. rész/

a tárgyalások során gyakorta volt kétséges, hogy létrejön-e közös megállapodás. kormányom elégedetten nyugtázza, hogy az európai biztonsági és együttműködési folyamat megőrzésében és továbbvitelében ténylegesen fellelhető közös érdekek minden más érdeknél erősebbeknek bizonyultak, s lehetővé tették az álláspontok közötti különbségek kompromisszumos áthidalását.

elnök ur,

levonhatom-e mindebből azt a következtetést, hogy a résztvevő államok továbbra is a kelet-nyugati kapcsolatok hosszútávú programjának tekintik a helsinki záróokmányt? őszintén remélem, hogy ilyen értelemben a derülítés nem bizonyul indokolatlannak. a magyar kormány megítélése szerint a madridi találkozó záródokumentuma alkalmas rá, hogy elősegítse a helsinki ajánlások végrehajtását, lehetővé tegye az előrelépést a helsinki megkezdett úton.

megtisztelő kötelességemnek teszek eleget, amikor ünnepélyesen megerősítem: a magyar népköztársaság kormánya elfogadja a találkozó záródokumentumát. bár az okmány több elemében nem tükrözi pontosan magyarország álláspontját, mégis úgy látjuk, hogy az adott körülmények között ez az, ami reálisan elérhető volt. tisztában kell lennünk azzal, hogy nem lehet mindig megtenni azt, amit kellene, de mindig meg kell tenni azt, amit lehet. úgy vélem, ebben az értelemben valamennyien annak tudatában térhetünk haza, hogy a lehetőségek határain belül jó programot fogadtunk el.

a magam részéről elégedetten nyugtázom, hogy a gazdasági együttműködés, a kulturális csere, az ifjúsági turizmus, és a kevésbé ismert nyelvek oktatásának előmozdítására tett magyar javaslatok megfelelően szerepelnek a záródokumentumban.

a magyar kormány alapvető politikai elkötelezettsége, hogy lehetőségeihez képest mindent megtegyen a világbéke megőrzése és az enyhülés fenntartása és fejlesztése érdekében. e politikához hiven küldöttségünk madridban, a kölcsönösen elfogadható, az együttműködést segítő elemeket kereste, s kerülte a konfrontációt, a tanácskozás indokolatlan elhuzódására irányuló vitákat. természetesen nekünk is mindvégig megvoltak a magunk elképzelései. de a magyar küldöttség mindig is óvott a megoldásra meg nem érett kérdések erőltetésétől, az olyan javaslatokhoz való ragaszkodástól, amelyek sérthették egyes résztvevők érdekeit. amikor szükségessé vált, delegációnk arra hívta fel a figyelmet, hogy mindenféle

fi

vádaskodás csak veszélyezteti a találkozó eredményes befejezését. indokolt tehát, ha emlékeztetek rá: nem rajtunk és szövetségeseinken múlt, hogy végülis csaknem három évbe telt, amíg tető alá került a megállapodás. /folyt./

pi/ge éb

14.35 080983 2657

-. -

sk0034 4 230 mtik1038

dr. várkonyi péter madridi beszéde /3. rész/

szeretném kifejezni a magyar kormány elismerését a semleges és el nem kötelezett államoknak, illetve madridi küldöttségeiknek azokért az erőfeszítésekért, amelyeket az eltérő álláspontok közötti kompromisszumok keresése, s általában a találkozó sikere érdekében kifejtettek. a gyakori eszmecserékben a magyar delegáció, úgy hiszem, kellő és méltó partner volt.

ugyancsak elismerést érdemelnek a konferencia kitűnő vendéglátójának, a spanyol kormánynak az erőfeszítései, amelyeket különösen a találkozó legutóbbi szakaszában az eredményes befejezés érdekében tett.

elnök ur,

a találkozó záródokumentuma az európai biztonság és együttműködés különböző témaköreinek megvitatására szolgáló fórumok gazdag programját tartalmazza. kettőről szeretnék külön szólni, nevezetesen a bizalom- és biztonságerősítő intézkedésekkel és leszereléssel foglalkozó európai konferenciáról, illetve a kulturális fórumról.

a magyar kormányt és a közvéleményt aggodalommal tölti el, hogy az elmúlt időszakban a nemzetközi életben folytatódottak a konfrontációra és a katonai erőegyensúly megbontására irányuló kísérletek. sajnálatosnak tartjuk azokat a cselekedeteket is, amelyek súlyosan veszélyeztetik az államok közötti normális kapcsolatokat és a nemzetközi normákkal összeegyeztethetetlen akciókkal tovább terhelik az amúgyis feszültségekkel és bizonytalansággal terhes nemzetközi viszonyokat. /folyt./

pi/ge éb

14.38 080983 1478

Fv

-. -

sk0035 4 230 mtik1039

dr. várkonyi péter madridi beszéde /4. rész/

ilyen szellemben ítéljük meg a dél-koreai repülőgép ügyét, amely a szovjet légtérbe behatolva felelőtlenül megsértette a szuverenitás általánosan elismert elvét. ezt a tragikus incidenst egyes államok arra próbálják felhasználni, hogy megnehezítsék a kibontakozást a nemzetközi kapcsolatok jelenlegi bonyolult szakaszában, lefékezzék a lendületet, amelyet a madridi találkozó régóta várt sikeres befejezése adhat az európai biztonság és együttműködés folyamatának.

meggyőződésünk, hogy további határozott erőfeszítésekre van szükség a béke megőrzése, a háboru veszélyének elhárítása, a fegyverkezés korlátozása érdekében. ezért kormányom üdvözlí és a madridi találkozó egyik legértékesebb eredményének tartja a bizalom- és biztonságerősítí intézkedésekkel, valamint a leszereléssel foglalkozó konferencia közeli összehívását. a nyilvánvaló nehézségek lebecsülése nélkül is várakozással tekintünk a stockholmi konferencia elé, amely az európai biztonsági és együttműködési folyamat új dimenzióját nyithatja meg és meggyőzően bizonyíthatja közös szülőföldünk, európa számára, hogy a nukleáris háborút, annak totális vagy korlátozottnak nevezett formáját nemcsak el kell, de el is lehet kerülni.

ez a konferencia természetesen nem helyettesíti az európai katonai szembenállás korlátozásáról folyó két- és több oldalú tárgyalásokat; s nem csökkenti ezek fontosságát. mindamelletkezekre is kedvező hatást gyakorolhat és idővel szélesebb, egész európát átfogó háttérrel biztosíthat és perspektívát nyújthat a katonai szembenállás csökkentéséről, a leszerelés egyes részterületeiről folyó tárgyalásoknak. kormányom magáénak vállalja azokat a konstruktív javaslatokat, amelyeket a varsói szerződés szervezete terjesztett elő az európai katonai szembenállás korlátozása és annak érdekében, hogy kontinensünkön csökkentsük és ne növeljük az atomfegyvert hordozó rakéták számát. meggyőződésünk, hogy mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy ne telepítsenek rakétákat ott, ahol eddig nem voltak és csökkentsük azok számát ott, ahol most még vannak. /folyt./

pi/na éb

14.41

080983 2134

Fi

sk0036 4 230 mtik1040

dr. várkonyi péter madridi beszéde /5. rész/

éppen ehhez kapcsolódva szeretném kiemelni itt a konferencia első szakasza témakörének, a bizalom- és biztonságerősítő intézkedéseknek a jelentőségét. ezek számos, eddig még kihasználatlan lehetőséget nyújtanak a katonai szembenállás és a konfliktus veszélyének csökkentésére. magyarországon aktívan résztvevő azoknak a javaslatoknak a kidolgozásában, amelyeket a varsói szerződés tagállamai az elmúlt években terjesztettek elő a bizalom erősítésére. megítélésünk szerint a bizalom- és biztonságerősítő intézkedések feladata az, hogy ösztönözzék a fegyverzetkorlátozási és leszerelési erőfeszítéseket.

elnök ur,

köszönetet mondok a találkozó résztvevőinek a bizalomért és megtiszteltetésért, hogy a kulturális fórum színhelyéül budapestet itélték alkalmasnak. szívesen látjuk hazánkban a fórumon résztvevő államok kulturájának reprezentánsait, hogy eszmecserét folytassunk az alkotás, az együttműködés problémáiról, ideértve természetesen a kulturális kapcsolatok és a csere előmozdítását.

franciaország kulturális minisztere 1982 nyarán a mexikói kulturapolitikai világkonferencián úgy fogalmazott, hogy „a szépséghez való jog: népjog, következésképp a vezetők és a kormányok kötelessége, hogy biztosítsák hathatós gyakorlását,„ a szocialista magyarországon - ahol messzemenően biztosították a művészi alkotás feltételeit és adott a közösség befogadó készsége, örömmel fogadja, ha a budapesti kulturális fórum résztvevői személyesen győződhetnek meg arról, hogy magyarországon nemcsak nyitott az egyetemes kultúra igazi értékei előtt, hanem állami támogatással is jelentősen hozzájárul ezen értékek befogadásához. ily módon is fejleszteni óhajtjuk a közművelődést, hozzájárulunk a művészi és tudományos alkotó munka kiteljesedéséhez.

biztosíthatom önöket: eszmei és erkölcsi értékeink megőrzése mellett a jövőben is azon leszünk, hogy közkinccsükké tegyük mindazt a szellemi értéket, amelyet más államok kulturája, tudósainak és művészeinek alkotó munkája hoz létre és tevékenyen résztvegyünk korunk kulturájának gazdagításában.

e találkozó résztvevői nyilvánvalóan annak tudatában hozták meg a kulturális fórummal kapcsolatos döntésüket, hogy a magyar művészet és a tudomány értékesen járult hozzá az egyetemes emberi kultúra gazdagításához. mégis engedjék meg, hogy egy területét és

Fi

lakosainak számát tekintve viszonylag kis ország kormányának képviselőjeként emlékeztessenek rá: van még tennivaló a kis népek kulturájának jobb megismertetésében, amit a kulturális fórum reményeink szerint - szintén előmozdíthat. /folyt./

pi/na éb

14.42 080983 2624

-.-

sk0037 4 230 mtik1041

dr. várkonyi péter madridi beszéde /6. rész/

kettős, egymást kiegészítő törekvés vezérli magyarszágot a helsinki is nagy hangsúlyt kapott kulturális együttműködés és csere fejlesztésében; a befogadás és a saját értékek felmutatásának, megismertetésének óhaja. úgy vélem, e törekvéseinkkel összhangban lesz a kulturális fórum budapesti megrendezése. a magyar közvélemény örömmel fogadta, hogy házigazdái leszünk e fontos rendezvénynek és máris országos érdeklődés kíséri az előkészületeket.

elnök ur,

a találkozó sikeres befejezése, bármilyen jelentős tény is, még nem jelenti a kelet-nyugati viszonyban felhalmozódott feszültségek és problémák megoldását. meggyőződésünk azonban, hogy segíti a nemzetközi kapcsolatok jelenlegi feszült és veszélyes szakaszából való kilábalás lehetőségeinek felkutatását.

az 1986 novemberére összehívott bécsi találkozóig sorra kerülő szakértői értekezletek és rendezvények alkalmat adnak az európai biztonsági folyamat továbbvitelére. széleskörű lehetőségeket kínálnak a biztonság és az együttműködés erősítésére, a sokoldalú párbeszéd folytatására. meggyőződésem, ha e tanácskozásokat eredeti rendeltetésükkel ellentétben bárki konfrontációs célokra próbálná felhasználni, az európai közvélemény megütközését váltaná ki.

a magyar népköztársaság kormánya minden erejével azon fog munkálkodni, hogy valamennyi résztvevő állam felelősséggel, a közös érdekektől vezetve használja ki a madridi találkozó záródokumentuma felkínálta lehetőséget az európai biztonság és együttműködés megerősítésére, az enyhülés útján való továbblépésre és a maga

F

részéről minden tőle telhetőt meg fog tenni azért, hogy ez így legyen.

köszönöm figyelmüket!

pi/na éb

14.52 080983 1731

--

sk0038 4 230 mtik1042

unesco - tanácskozás - 2.

taskent, szeptember 8. /taszsz/ - az unesco kommunikációfejlesztési nemzetközi programja kormányközi tanácsának taskentben zajló negyedik ülészakát a fejlődő országoknak az a törekvése jellemzi, hogy az információ és a tömegkommunikáció terén megszerezzék a teljes nemzeti önállóságot - ezt tükrözi az a csaknem harminc programtervezet, amelyet már elfogadtak a küldöttek.

a tanácskozáson résztvevők többsége kiemelte az önálló, független tájékoztatási rendszerek szerepét az analfabetizmus felszámolásában, a gazdasági és társadalmi fejlődésben.

az egyes számú bizottságban megállapították, hogy az állami-politikai függetlenség kivívása után eltelt időszakban az afrikai országokban jelentős változások történtek a tömegtájékoztatás terén: gyarapodtak a sajtókiadványok, nagyobb szerepet kapott a rádió és a televízió, növekedett az újságírók száma.

... dl/pt rp mj

14.52 080983 0923

Fi

--

sk0039 4 230 mtik1043

japán parlament

tokió, 1983. szeptember 8. /mti/ - csütörtökön megkezdte munkáját a japán parlament rendkívüli ülészsaka. a tanácskozás napirendjén olyan kulcsfontosságúnak számító kérdések szerepelnek, mint a jövedelemadó-csökkentés, illetve az ugynevezett adminisztratív reform. az előbbit más megközelítésből mind a kormányzó ldp, mind az ellenzék szorgalmazza, míg az utóbbi ellen - az állami alkalmazottak védelmében - az ellenzék tiltakozik.

az ülészsakra rányomja bélyegét az a tény, hogy időközben várható az ítélet az egykori miniszterelnök, s ma is befolyásos politikus, tanaka kakuei megvesztegetési ügyében. az ellenzék követeli, hogy a volt kormányfő - amennyiben bűnösnek nyilvánítják - haladéktalanul mondjon le parlamenti képviselői mandátumáról. a kormánypart ugyanakkor védi őt, tekintettel arra, hogy a nakaszone-kabinet hatalomra jutását, megfigyelők szerint, tanaka támogatásának köszönheti.

az ldp és az ellenzéki pártok közötti összeecsapások várható élességére utal, hogy nakaszone miniszterelnök megnyitó beszédét péntekre halasztották.

pl/so már

14.57 080983 1104

--

sk0040 4 230 mtik1044

madrid - csütörtök - 2. /1. rész/

madrid, 1983. szeptember 8. /mti/ - dr. várkonyi péter után még nyolc beszéd hangzott el a csütörtök délelőtti ülésen. szót kapott két szomszédunk, ausztria és jugoszlávia, két benelux-ország, belgium és hollandia, továbbá irország, liechtenstein, izland és két szocialista ország, románia és bulgária külügyminisztere.

a szónokok közös mondanivalója volt, hogy a madridi záróokmány kemény és fáradságos munka eredményeképpen született meg, s hogy a találkozó időtartama tükrözte a nehézségeket. éppen szeptember 9-én lesz három éve, hogy a madridi találkozó előkészítő szakasza megkezdődött. több felszólaló hangsúlyozta, hogy az európai biztonsági és együttműködési folyamat sikere a hozott határozatok

Fi

tiszteletben tartásától és végrehajtásától függ majd. a nato-országok külügyminiszterei számára ezuttal is kötelező téma volt afganisztán, lengyelország, a dél-koreai repülőgép és az emberi jogok - természetesen saját értelmezésükben.

erwin lanc osztrák külügyminiszter beszédében a madridi találkozóval kapcsolatos nagyhatalmi koncepciót kísérelte meg szembeállítani a többi részvevő ország állítólag tulsulyba került „eredménycentrikus”, szemléletével. a záróokmányban emberi és politikai-katonai dimenziókat különített el és előbbieknél tulajdonított meghatározó szerepet az enyhülés jövője szempontjából. mint a következő, belgrádi-madridi típusú utótalálkozó házigazdája hangsúlyozta, hogy 1986-ban bécsben tovább kell tárgyalni az enyhülési folyamat emberi és katonai oldaláról. sajnálattal szólt arról, hogy a folyó külpolitikai események nagy mértékben „begyűrűztek”, a madridi találkozó munkájába.

lazar mojszov jugoszláv külügyminiszter szintén emlékeztetett arra, hogy a madridi szakasz nem volt sem könnyű, sem rövid.

„európa nem maradhat az enyhülés magányos szigete, miközben a világ más részein államok válnak a hatalmi politika, a nemzetközi véleményeltérések, beavatkozás és destabilizáló akciók áldozatává,, - mondotta, hozzáfűzve, hogy jugoszlávia mindig küzdött az európai biztonság ugynevezett világ-dimenziójának elfogadtatásáért.

lazar mojszov szorgalmazta, hogy a stockholmi konferencia ne legyen üresjárat, a közvéleménynek nem szabad elveszítene bizalmát a leszereelési tárgyalások iránt. /folyt./

pi/so már

15.40

080983 2322

Fi

--

sk0041 4 230 mtik1045

chilei tiltakozási napok

santiago, buenos aires, 1983. szeptember 8. /mti-prensa latina/
- feszültség jellemezte chile életét csütörtökön, a katonai diktatura ellen és a demokratikus változások követelése jegyében rendezett ötödik országos tiltakozási akció első napján. szerdán a legkülönbözőbb irányzatú politikai szervezetek biztosították támogatásukról a kilátásba helyezett tüntetéseket, jóllehet sergio onofre jarpa belügyminiszter kijelentette: a karhatalmi alakulatok nem riadnak vissza az erőszak alkalmazásától annak megakadályozására, hogy a „tüntetők megszállják a várost,,.

onofre jarpa felszólította a katonai rendszerhez hű csoportosulásokat, hogy „válaszoljanak,, a tüntetésekre és „szükség esetén használják fegyvereiket,,. latin-amerikai megfigyelők a belügyminiszter kijelentését figyelmeztetésként értelmezik arra, hogy a félkatonai csoportok ezuttal is a tüntetőkre tüzelhetnek, sőt, megtámadhatják azokat a lakóházakat is, amelyek lakosai edények összeverésével rendezett „koncert,, révén fejezik ki tiltakozásukat a pinochet-rendszer ellen.

gabriel valdes, a kereszténydemokrata párt elnöke szerdán figyelmeztette híveit, hogy ne hagyják magukat provokálni a biztonsági erők által és a megmozdulások során tartózkodjanak az erőszakos megnyilvánulásoktól. valdes elismerte, hogy sikertelenek voltak az általa vezetett demokratikus szövetségnek és a kormány képviselőinek eddigi tárgyalásai. „kimerültek annak lehetőségei, hogy a chilei válságot tárgyalásos úton rendezzék,, - mondotta.

csütörtökön chilében zárva maradtak az iskolák, az üzletek, a városokban leállt a tömegközlekedés és a dolgozók jórésze nem jelent meg munkahelyén. az esti órákban a lakosok konyhaedények összeverésével és autótülköléssel fejezik ki tiltakozásukat. ugyancsak csütörtök este santiago de chile központi terén tömeggyűlést tartanak.

az illegalitásba kényszerített chilei kommunista párt szerdán bejelentette, hogy a demokrácia helyreállításának programjával baloldali pártokból és népi szervezetekből demokratikus népi mozgalom néven új szervezetet hozott létre. a mozgalom a polgári pártokat tömörítő demokratikus szövetséggel vállvetve harcol a demokratikus intézmények megteremtéséért és részt vesz a mostani országos tiltakozási megmozdulásokban is. a tömörüléshez a többi között a szocialista párt, a keresztény baloldal, az egységes népi akciómozgalom és mintegy háromszázötven más társadalmi szervezet tartozik.

ml rp mj

15.44 080983 2483

F

sk0042 4 230 mtik1046

rövid hírek

kozmosz-1496

moszkva, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - a szovjetunióban földkörüli pályára bocsátották szerdán a kozmosz-1496 jelzésű mesterséges holdat. feladata a világűr tanulmányozásának a folytatása. a műhold keringési ideje 89,6 perc, pályájának a földfelszíntől mért legnagyobb távolsága 362, legkisebb távolsága 182 kilométer, a pálya síkjának az egyenlítő síkjával bezárt szöge 67,2 fok. a fedélzeti berendezések kifogástalanul működnek.

japán parlamenti delegáció

ulánbátor, szeptember 8. /moncame/- a mongol népköztársaság nagy népi huráljának meghívására ulánbátorban tartózkodó japán parlamenti küldöttség csütörtökön megbeszéléseket tartott a mongol parlament tárgyaló delegációjával. a csütörtöki megbeszélésen a két ország kapcsolatairól és a két parlament munkájáról volt szó.

földrengés alaszkaiban

anchorage, 1983. szeptember 8. /ap/ - a richter-skála szerinti 6,4 erősségű földrengés rázta meg alaszka déli részét csütörtökön. a heves földmozgások epicentruma anchorage-tól mintegy másfélszáz kilométerrel dél-keletre volt. jelentések szerint csak anyagi károk keletkeztek.

római kori leletek

isztambul, 1983. szeptember 8.

/ap/ - török építőmunkások római kori bronz szobrokat és arany pénzeket találtak csütörtökön a török-görög határ közelében, enez városában. a lelet egyike a nyugat-tráciában eddig feltárt legértékesebb kincseknek. a régészek véleménye szerint enez város környékén római települések voltak.

gn dr rp mj
15.52 080983 1516

fi

sk0043 4 230 mtik1047

madrid - csütörtök - 2. /2. rész/

stefan andrei román külügyminiszter nagy eredménynek tartotta, hogy az elmúlt három évben - amikor bonyolult, ellentmondásos fejlődés jellemezte a nemzetközi helyzetet, új feszültségi gócok születtek és erősödött a gazdasági válság - sikerült fenntartani a párbeszédet. a sokoldalú európai folyamatnak nem szabad félbeszakadnia, - mondotta.

az 1984 elején kezdődő stockholmi értekezlet, amely a bizalom erősítő és biztonsági intézkedésekkel, az európai -elsősorban hagyományos - leszerelési problémákkal foglalkozni, kontinensünk történetében az első átfogó leszerelési tanácskozás lesz, amely helsinki szellemében fogja végezni munkáját - mutatott rá a román diplomácia vezetője, majd méltatta románia különböző fegyverzetkorlátozási javaslatait.

a belga és a holland külügyminiszter szóvá tette, hogy nem minden nyugati elképzelés tükröződik a záródokumentumban.

Lichtenstein külügyminisztere a „kis, semleges és fegyvertelen”, országok nevében beszélt, az ir és az izlandi szónok ugyancsak a kis országok hozzájárulásának fontosságát hangsúlyozta az európai folyamatokban.

petr mladenov bolgár külügyminiszter, aki a délelőtti ülés utolsó szónoka volt, a szocialista országok békeerőfeszítéseit, a tartalmas és kiegyensúlyozott madridi záródokumentum érdekében tett fáradozását méltatta. válaszolva azoknak a nyugati szónokoknak, akik nem egyszer cinizmussal és kiméletlenséggel vádolták a szovjetuniót a dél-koreai repülőgép ügyével kapcsolatban, kijelentette, hogy bizonyos imperialista körök tudatosan és hidegvérrel készítették elő ezt a provokációt, hogy azután saját céljaikra használják fel a következményeket.

pi/so már

15.52 080983 1713

Fi

sk0044 4 230 mtik1048

kndk-ünnepség

s. kovács ferenc, az mti kiküldött tudósítója jelenti:

phenjan, 1983. szeptember 8. /mti/ - csütörtökön phenjanban központi nagygyűléssel megkezdődtek a koreai népi demokratikus köztársaság megalakulásának 35. évfordulóján esedékes ünnepségek. a kndk-t 1948. szeptember 9-én kiáltották ki, miután a déli ország részben, a kettéválasztási törekvések betetőzéseként, mintegy hónappal korábban már megalakították a koreai köztársaságot.

az évfordulós ünnepségekre körülbelül 120 országból, nemzetközi szervezetektől érkeztek küldöttségek, illetve magánszemélyek. a magyar párt- és állami küldöttséget sarlós istván, az mszmp kb pb tagja, a szovjetet pjotr gyemicsev, az szkp kb pb póttagja, a kínait peng csen, a kkp kb politikai bizottságának tagja, a parlament elnöke vezeti. a több napos ünnepségekre phenjan lakossága hetek óta készül, gyakorolja például a pénteki felvonulást és sportrendezvényt.

a csütörtöki nagygyűlésen pak szong csol, a koreai munkapárt kb pb tagja elmondta, hogy a 35. évforduló évében az ipar 400-szor annyit termel, mint amennyit 1946-ban állított elő; a legfontosabb ipari termékeket nézve, egy főre számítva, a kndk már a fejlett országok közé számít. mindazonáltal, pak szong csol a koreai háboru utáni erőfeszítéseket felidéző munkára serkentette az ország lakosságát, hogy a gazdaságfejlesztés távlati feladatait szilárd alapok szolgálják.

az országot olyan szocialista állammá kell átalakítani, mely független a politikában, önálló a gazdasági építésben és katonailag is képes önmaga megvédésére - jelentette ki pak szong csol.

a szónok ismét felvetette, hogy a kndk javaslatainak megfelelően önállóan hajtsák végre a két ország rész újraegyesítését, a félszigeten demokratikus, konföderatív államot hozzanak létre. a legfőbb akadálynak a dél-koreában állomásozó amerikai csapatokat nevezte meg és követelte azok kivonását. mint mondotta, washington világuralomra tör, nyíltan az erőpolitika eszközeihez nyúl, ázsiaiban erőlteti, hogy katonai szövetség jöjjön létre az usa, japán dél-korea között, növeli katonai támaszpontjainak számát dél-koreában, valamint környékén, a térségbe nukleáris fegyvereket és más korszerű harci eszközöket telepít.

fi

pak szong csol kijelentette, hogy a knck kormánya a jövőben is fejleszteni kívánja a barátság és az együttműködés kapcsolatait a szocialista országok, az el nem kötelezett országok népeivel, az egész világ haladó népeivel. beszédének ebben a részében a knck kormányának szolidaritásáról biztosította az európai béke és biztonság garantálását célzó erőfeszítéseket is.

nc/th mj

16.42 080983 2622

-.-

sk0045 4 230 mtik1049

usa - atomcsend

bokor pál, az mti tudósítója jelenti:

washington, 1983. szeptember 8. /mti/ - az egyesült államok kormánya értesítette a törvényhozást, hogy nem folytatja a tárgyalásokat a szovjetunióval és nagy-britanniával a katonai célu nukleáris kísérletek teljes betiltásáról. az indokolás: atomfegyverkezési programjainak folytatásához „szüksége van a folyamatos kísérletezésre,,.

a fehér ház soha még ilyen nyiltan nem ismerte el, hogy a fegyverzetkorlátozási tárgyalások eredménytelensége nem objektív nehézségek következménye, hanem egyszerűen az egyesült államok által folytatott erőltetett ütemű nukleáris fegyverkezés velejárója.

az atomkísérletek teljes betiltása a földalatti nukleáris kísérletek megszüntetésével egészítené ki a légköri és világűrbeli kísérletek korábbi tilalmát. csökkentené a nukleáris háboru kirobbanásának veszélyét is azáltal, hogy az idő múlásával az atomhatalmak egyre kevésbé tekinthetnék megbízhatóknak már meglévő atomfegyvereiket.

az amerikai sajtó csötörtökön részleteket tett közzé a fegyverzetellenőrzési és leszerelési hivatal leveléből, amelyet a képviselőház megajánlási bizottságának küldött. az okmány szerint „az atomfegyver-kísérletekre feltétlen szükség van a nukleáris robbanófejek fejlesztéséhez, modernizálásához és ellenőrzéséhez, a felhalmozott fegyverek megbízhatóságának fenntartásához és az atomfegyverek hatásának becsléséhez,,.

Fi

washingtoni sajtóforrások emlékeztetnek: a háromhatalmi tárgyalások az atomfegyverek betiltásáról egészen 1980-ig, a reagan-kormányzat hatalomrajutásáig folytatódtak, sőt a sikeres befejezés küszöbén voltak. az egyesült államok ugyanis elvben már elfogadta azt a szovjet ajánlatot, hogy a megbízható végrehajtás garanciájaként a szerződő felek állítsanak fel szeizmikus műszereket egymás területén, s ha azok rendellenes jelenséget mutatnak ki, helyszíni ellenőrzéssel tisztázzák a vitás helyzetet.

politikai megfigyelők szerint nem véletlen, hogy az atomcsend-tárgyalások elleni nyílt amerikai fellépést egy szovjetellenes propaganda-kampány csúcspontjához időzítették. eggyel több bizonyíték ez arra, hogy e kampány célja alapvetően washington atomfegyverkezési programjainak „erkölcsi” megalapozása volt. mint anthony lewis, a the new york times hirmagyarázója a lap csütörtöki számában megállapítja: „reagan elnök arra használta fel a koreai repülőgép tragédiáját, hogy a harsonák megszólaltatásával híveket szerezzen egy nagyobb védelmi költségvetés és az új nukleáris fegyverek támogatására,,.

br/im mj

16.53 080983 2564

--

sk0046 4 230 mtik1050

usztyinov szevasztopolban

szevasztopol, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - dmitrij usztyinov, a szovjetunió marsallja, az szkp központi bizottsága politikai bizottságának tagja, a szovjetunió honvédelmi minisztere csütörtökön szevasztopolba érkezett, ahol részt vesz a városnak az októberi forradalom érdemrendjével történő kitüntetése alkalmából rendezett ünnepségeken.

gn ku mj

17.05 080983 0397

--

5

sk0047 4 230 mtik1052

Libanoni fejlemények

bejrut, tripoli, 1983. szeptember 8. /mti-afp, reuter, upi, taszsz/
- a libanonban a nyugati erők kötelékében állomásozó amerikai katonai egységek csütörtökön ismét beavatkoztak az országban folyó harcokba. az amerikai hatodik hadiflotta bejrut közelében cirkáló egységei délután ágyutüz alá vették a druz fegyveresek alej városa mellett lévő állásait. a támadáshoz csatlakoztak a repülőter közelében tartózkodó tengerészgyalogosok is. egy amerikai szóvivő a hadihajók és a tengerészgyalogosok beavatkozását ismét azzal indokolta, hogy aknalövedékek csapódtak az amerikai katonai egységek egyik körletébe.

szerdán hasonló indokkal francia repülőgép-anyahajóról felszállt francia bombázók indítottak támadást druz állások ellen.

a druz fegyveres egységeket támogató haladó szocialista párt már korábban közölte, hogy nem veszi tűz alá a jobboldali keresztény erők és a libanoni hadsereg állásait azokban a körzetekben, ahol a négy nyugati hatalom katonai alakulatai állomásoznak.

a keresztény milicistákat pártoló libanoni hadsereg csütörtökön közleményben azt jelentette, hogy sikerült megállítania a druz fegyveresek előretörését a főváros irányába. a közleménnyel egyidejűleg erős tűzérési támadás érte a libanoni hadügyminisztérium környékét.

közben robert mcfarlane amerikai diplomata, ronald reagan közel-keleti utazó nagykövete csütörtökön damaszkuszból visszaérkezett bejrutba. mcfarlane a szíriai fővárosban hafez asszad elnökkel és más vezetőkkel a libanonban kialakult helyzetről tárgyalt. visszaérkezéssel azonnal az elnöki palotába hajtatott, hogy amin dzsemajel elnököt tájékoztassa szíriai látogatásának kimeneteléről.

az amerikai tengerészgyalogosok és francia katonai egységek bekapcsolódása a libanoni harcokba durva beavatkozás az ország belügyeibe - írja a jana libiai hírügynökség kommentárját ismertetve a taszsz. a libanonba vezényelt amerikai katonaság immár közvetlenül beavatkozik a harci cselekményekbe és a jobboldali erőkkel együtt részt vesz a muzulmán lakosság ellen indított hadjáratban. az egyesült államok agresszív libanon-ellenes terveinek megvalósításában nato-beli szövetségeseire, mindenekeleltt franciaországra támaszkodik - idézi a taszsz a libiai hírügynökséget.

ml rp
17.13 080983 2277

sk0048 4 230 mtik1053

shultz - genscher

madrid, 1983. szeptember 8. /dpa/ap/reuter/ - george shultz amerikai és hans-dietrich genscher nyugatnémet külügyminiszter csütörtökön madridban munkareggelin vett részt. a dpa nyugatnémet hírügynökség szerint a dél-koreai gép ügye és az európai nukleáris fegyverek korlátozásáról folyó genfi szovjet-amerikai tárgyalások témája állt az egyórás eszmecsere középpontjában.

a madridi diplomáciai forrásokat idéző reuter brit hírügynökség szerint genscher elutasította, hogy az nszk szankciókat hozzon a szovjetunió ellen. a nyugatnémet külügyminiszter úgy vélekedett, hogy bojkott vagy szankciók helyett egyeztetett „politikai jelzésekre,, kell szoritkozniuk a nyugati szövetségeseknek.

to rp mj

17.19 080983 0739

--

sk0049 4 230 mtik1054

madrid - csehszlovák, bolgár vélemény

prága/szófia, 1983. szeptember 8. /mti/ - a rudé právo, a cskp kb lapja csütörtökön rámutatott: a hosszan tartó és fáradságos tárgyalásokon kidolgozott záróokmány közmegegyezéssel történt elfogadása azt bizonyítja, hogy az egyesült államoknak a feszültség élezésére irányuló politikája ellenére is megvan a lehetőség a különböző társadalmi rendszerű országok közötti párbeszéd folytatására. az ujság szerint a fegyverkezési hajszára fokozására irányuló nyugati törekvések tükrében rendkívüli jelentőséggel bír a bizalom- és biztosságerősítő intézkedésekről, az európai leszerelés kérdéseiről tervezett stockholmi találkozó összehívása.

„a realitások nem hagyhatók figyelmen kívül,, - állapította meg a rabotniczeszko delo. a bkp kb lapja emlékeztetett rá, hogy az európai enyhülési folyamat kezdeményezője és fő mozgató ereje a szovjetunió volt. andrej gromiko szerdai beszédének nyugodt, világos és konstruktív hangja rendkívül mély benyomást tett a záróértekezlet résztvevőire - írta a bolgár lap csütörtöki számában.

gr-ék kj rp mj

17.23 080983 1099

--

A

sk0050 4 230 mtik1056

madrid - csütörtök - 3.

madrid, 1983. szeptember 8. /mti/ - a madridi találkozó zárószakaszának második napján is folytatódtak a külügyminiszterek kétoldalu találkozási, megbeszélései. dr. várkonyi péter, aki folyamatos munkakapcsolatban áll szocialista országokból érkezett kollégáival - akár a szocialista országok többi külügyminisztere egymással -, csütörtökön szívélyes, baráti légkörű megbeszélést folytatott lazar mojszov jugoszláv külügyminiszterrel. áttekintették a kétoldalu kapcsolatok fejlesztésének kérdéseit, s eszmecserét folytatnak a madridi találkozóval és más nemzetközi kérdésekkel összefüggő témákról.

ugyancsak időszerű nemzetközi kérdések és a kétoldalu kapcsolatok kérdései szerepeltek azokon a megbeszéléseken, amelyeket a magyar külügyminiszter a nap folyamán giulio andreotti olasz és leo tindemans belga külügyminiszterrel folytatott.

pi/so már

18.46 080983 0898

--

sk0051 4 230 mtik1057

bolgár nemzeti ünnep

szófia, 1983. szeptember 8. /mti/ - ünnepi gyűlésen emlékeztek meg csütörtökön szófiában a szeptember 9-i szocialista forradalom győzelmének 39. évfordulójáról. az ivan vazov nemzeti színházban megtartott ünnepségen todor zsvkovval, a bkp kb főtitkárával, a bolgár államtanács elnökével az élen ott voltak a párt és az állam, a társadalmi és tömegszervezetek vezetői, a bolgár munkásmozgalom veteránjai, a szófiai dolgozók képviselői.

todor bozsinov, a bkp kb politikai bizottságának tagja, a minisztertanács első elnökhelyettese ünnepi beszédének nemzetközi politikai részében a békepolitika, az enyhülés és az együttműködés megszilárdításához való fontos hozzájárulásnak nevezte a madridi találkozó eredményes befejezését.

emlékeztetett rá, hogy az egyesült államok politikájának hibájából az utóbbi időben rendkívül kiéleződött a nemzetközi helyzet, nőtt a nukleáris háboru veszélye. az egyesült államok és a nato fokozzák támadásaikat a béke, a demokrácia és a szocializmus

erői ellen. felerősödött az ideológiai diverzió a szovjetunió és a többi szocialista ország, a kommunista mozgalom, a szabadságért és a nemzeti függetlenségért harcoló erők ellen. a réagan kormányzat által a kommunizmus ellen meghirdetett „keresztes hadjárat”, a szocializmussal való globális konfrontációban jut kifejezésre nemcsak gazdasági, társadalmi-politikai, tudományos és kulturális téren, hanem - s ez különösen veszélyes - katonai téren is.

bozsinov szólt az új bulgáriai gazdasági szemlélet és mechanizmus következetes alkalmazásának sükségességéről, az áru- és pénzviszonyok teljesebb kihasználásának követelményéről. a figyelem középpontjában jelenleg a termékek minőségének javítása, a termelékenység és a hatékonyság fokozása áll. ez lesz az 1984 márciusában megtartandó országos pártértekezlet fő témája is.

ék/im ai
18.54 080983 1871

..

sk0052 4 230 mtik1058

rövid hírek

hamburgi szavazás

bonn, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - az önálló tartományi jogállású hamburg város parlamentje az atom- és tömegpusztító fegyverek megsemmisítését követelő határozatot szavazott meg. egyben állást foglalt a fegyverzetek ellenőrzött befagyasztása mellett, amely a leszerelési tárgyalások sikerét segítené elő.

francia atomkísérletek

párizs, 1983. szeptember 8. /afp/ - franciaország folytatja nukleáris kísérleteit az óceániai polinéziában - jelentette ki charles hernu francia hadügyminiszter. indoklásképpen hozzátette: a francia elrettentő erő hatékonyságának szavatolása érdekében szükségessé válik, hogy a meglevő atomfegyverzeteket újabbakkal váltsák fel.

kurd éhségstrájk

ankara, 1983. szeptember 8. /afp/ - a kurdisztáni diyarbakir katonai börtönének száz lakója hat napja éhségstrájkot folytat, tiltakozásul az embertelen körülmények és a kínzások ellen - közölték csütörtökön a török fővárosban a foglyok rokonai.

f.

törökország-kölsön

ankara, 1983. szeptember 8. /ap/ - törökország egymilliárd márka értékű hitel felvételéről írt alá megállapodást egy nyugat-európai bankcsoporttal. a hitelt a török haditengerészeti flotta négy hadihajóval történő bővítésére használják fel. a konzorcium nyugatnémet, holland és luxemburgi bankokból áll. az egyesült államok és svájc is hozzá fog járulni a török haditengerészet fejlesztéséhez - jelentette be a török pénzügyminisztérium.

nepáli áradások

katmandu, 1983. szeptember 8. /upi/ - öt ember esett áldozatul a nepál keleti részén pusztító áradásoknak, s többszázan maradtak fedél nélkül. az árvíz kihalással fenyegeti az igen ritka ázsiai vadbivalyt.

dr-gn kj ku ai
19.00 080983 1723

-.-

sk0053 4 230 mtik1059

népszavazás irországban

london, 1983. szeptember 8. /mti/ - az ir köztársaságban szerdán megtartott népszavazáson kétharmados többséget kapott a terhességmegszakítás tilalmának alkotmányba iktatása.

ezt a különös népszavazást a néhány hónapja még hatalmon volt fianna fail párt - a két nagy konzervatív párt közül a nacionalistább - azért vitte keresztül, mert tartott tőle, hogy ha az abortuszt „csak” törvény tiltja, a végrehajtás bírói úton megkerülhető, amint az korábban már a fogamzásgátló szerek behozatalának embargójával megesett. a fianna fail akcióját erőteljesen támogatta az igen nagy hatalmu katolikus klérus is, amely londoni vélemények szerint „még soha ilyen aktívan nem kapcsolódott be a politikai harcba, mint most,,.

a terhességmegszakítás alkotmányos tilalma dr. garret fitzgerald miniszterelnök személyes és politikai veresége. fitzgerald, a fine gael párt vezére az ideai választások előtt a katolikus egyház iránti gesztusból egyezett bele a népszavazás kiírásába, mihelyt azonban hatalomra jutott, visszállt a liberálás táborba és az alkotmánymódosítással szemben foglalt állást. kudarcra csőd abban az értelemben is, hogy pontosan ellenkező fordulatot vett az a folyamat, amellyel az ir állam konzervatívan katolikus jellegének

ff

enyhítését szeretne volna kieszközőlni. Londoni kommentátorok hangoztatják, hogy a köztársaság példája még az eddigieknél is taszitóbb lesz az északir - és a brit koronához huzó - protestáns többség számára, és tovább lazul az országegyesítés „erkölcsi fundamentuma„.

ae/th ai

19.07 080983 1567

..

sk0054 4 230 mtik1060

nicaraguai repülőtér - robbanások

managua, 1983. szeptember 8. /mti-reuter/ap/ - négy nagyerejű robbanás rázkódtatta meg csütörtökön reggel a nicaraguai főváros repülőtérét. az irányítótorony lángokba borult és megsérült a managuai légikikötő hivatali épülete is. az augusto sandino nevet viselő nemzetközi repülőtérre egymás után érkeztek a mentőkocsik; az áldozatok száma egyelőre nem ismeretes. a repülőtér a robbanások után lezárták a forgalom előtt.

repülőtéri alkalmazottak újságíróknak elmondották, hogy közvetlenül a detonációk előtt két légszavaros gép mélyrepülésben haladt el a légikikötő fölött; az egyik gépet a légvédelem lelőtte.

a reuter a hírrel kapcsolatban megemlítette, hogy az egyesült államok a hondurasi hadseregen keresztül ujabban repülőgépeket juttatott a nicaraguai lázadók kezére. a sandinista kormány ellen küzdő tizezernyi ellenforradalmi alakulat a szomszédos hondurasban épített ki magának kiterjedt támaszpontokat és a somozista osztagok onnan indulnak nicaragua-ellenes fegyveres támadásaikra.

ml ku ai

19.14 080983 1069

..

sk0055 4 230 mtik1061

gromiko - moran, andreotti

madrid, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - andrej gromiko szovjet külügyminiszter csütörtökön madridban megbeszélést folytatott spanyol kollegájával, fernando morannal.

az eszmecserén a két politikus méltatta a madridi találkozó pozitív eredményeit, és a helsinki folyamat továbbvitele mellett szállt sikra. kiemelték: az európai enyhülés ügyét nagymértékben előmozdítja majd a földrész leszerelésével és a bizalomerosztó intézkedésekkel foglalkozó konferencia összehívása. gromiko köszönetét fejezte ki spanyolország népének és kormányának a madridi találkozó megszervezéséért és lebonyolításáért.

a szovjet külügyminiszter a nap folyamán találkozott az olasz diplomácia vezetőjével, giulio andreottival is. a megbeszélésen gromiko egyebek között az új amerikai közepes hatótávolságú rakéták nyugat-európai, ezen belül is olaszországi telepítésének veszélyeire hívta fel a figyelmet. e fegyverek rendszerbe helyezése esetén - szögezte le gromiko - a szovjetunió megfelelő válaszlépéseket lenne kénytelen tenni az általános és regionális erőegyensúly helyreállításáért érdekében.

ps ku ai

19.28 080983 1140

--

sk0056 4 230 mtik1062

tuc-kongresszus /1.rész/

london, 1983. szeptember 8. /mti/ - a brit szakszervezetek kongresszusa /tuc/ csütörtökön „egybehangolt kampányt”, hirdetett az állami tulajdon kiárusítását célzó kormányzati tervek végrehajtása ellen.

a határozatot, ugyancsak csütörtökön, maga a kormány exponálta élesen, amikor utasította az egészségügyi hatóságokat, hogy hat hónapon belül nyújtsák be terveiket az állami kórházak mosási-takarítási-étkeztetési munkáinak magánkézbe adására. a népjóléti minisztérium ezzel az akcióval közel 200 millió fontot remél megtakarítani, a szakszervezetek azonban azt mondják, az eddigi tapasztalat szerint a kiárusításból sem takarékoskodás, sem jobb minőség nem adódik; a kormánynak a „magánprofit melletti elkötelezettsége”, érvényesül csak.

✶

a tuc-kongresszus a továbbiakban támogatást szavazott meg a bányászoknak a készülő, sorozatos tárna-bezárásokkal, és az építőipari dolgozóknak a közcélú beruházások visszaszorításával szemben.

nemzetközi vitájában - a jobboldali szakszervezetek heves ellenállása dacára - a kongresszus döntő többséggel megszavazta a mult évihez hasonló béke- és leszerelési határozatát. felszólította a kormányt, hogy törölje az amerikai cirkáló szárnyasrakéták brit földre telepítésével kapcsolatos döntését és helyezze hatályon kívül a brit nukleáris erő korszerűsítésének /trident-/ programját. határozat született továbbá az egyesült államok közép-amerikai tevékenységéről: a szakszervezetek sürgették a brit kormányt, hogy ne nyújtson amerikának támogatást. egy másik határozat az iráni szakszervezetek elnyomása és a kivégzések ellen tiltakozott. a közel-kelettel kapcsolatban a tuc „minden külföldi erőt, libanon elhagyására szólított fel és - vita után - elhatározta az izraeli általános munkásszövetség /hisztadrut/ való intézményes kapcsolat felvételét. /folyt./

ae/im ai
19.42 080983 1868

-. -

sk0057 4 230 mtik1063

tuc-kongresszus /2.rész/

a kongresszus „margóján,„ váratlanul nagy hely jutott Lengyelországnak. arthur scargill, a bányásszakszervezet elnöke egy baloldali lapnak írott levelében „szocialistaeellenes,„ szervezetnek minősítette a lengyelországi, feloszlatott „szolidaritás,„ szervezetét, amely „a szocialista állam megdöntésére törekedett,„ kijelentését, a tuc harcos baloldalának lejáratását tartva szem előtt, az egész polgári sajtó országos ügyként taglalta, a jobboldali szakszervezeti vezetők pedig sorban elítélték. ilyen előzmények után a kongresszus megerősítette, hogy „folytatja a „szolidaritás erkölcsi és anyagi támogatását,„

ae/th ai
19.43 080983 0674

-. -

sk0058 4 230 mtik1064

rzczechospolita - L,osservatore romano /1.rész/

varsó, 1983. szeptember 8. /mti/ - a lengyel kormány lapja, a rzczechospolita csütörtökön visszautasította a L,osservatore romano egyik augusztus végi cikkében foglalt bírálatokat. a vatikán napilapjában gian franco svidercoschi főszerkesztő-helyettes egyebek között azt állította, hogy lengyelországban a vasárnapi misék rádióközvetítésén kívül semmi sem valósult meg az 1980. augusztusi társadalmi megállapodásokból, és hogy a lengyel kormány „nem válaszol,, a hozzá intézett párbeszéd-fehívásokra.

az, aki szerint a három évvel ezelőtti társadalmi megállapodásokból semmi sem valósult meg, vagy nem akarja látni a tényeket, vagy a rosszindulat vezérli - hangsúlyozza a lengyel kormány napilapja, és hozzáteszi: „a megállapodásoknak minden olyan pontja megvalósult, amely az adott társadalmi és gazdasági körülmények között megvalósítható volt,, az 1980-as munkástiltakozást a kormány jogosnak ismeri el, és az akkori követelések teljesítéséről rendszeresen számot is ad - húzza alá a rzczechospolita.

svidercoschi szerint a megállapodásoknak az a pontja sem valósult meg, amely szerint „új, autonóm szakszervezeteknek,, kellett volna létrejönniük. ilyen szakszervezetek vannak lengyelországban - szögezi le a rzczechospolita, és rámutat, hogy a vatikáni lap főszerkesztő-helyettese nyilván csak akkor volna elégedett, ha lengyelországban újból megjelenne a szocialistaellenes erők által irányított szolidaritás, amely a lemp ellen harcolna, és támadná lengyelország szövetségeseit. „nincs visszatérés a szükségállapot bevezetése előtti időkhöz,, - szögezi le a lengyel lap. /folyt./

si/im

19.56 080983 1670

sk0059 4 230 mtik1065

rzczzpospolita - L,osservatore romano /2.rész/

a L,osservatore romano egyik legsúlyosabb vádja az, hogy a lengyel kormány nem válaszol a párbeszédre való felhívásokra. „a Lemp és az állami szervek soha nem folytattak olyan intenzív párbeszédet a dolgozókkal, a paraszttal és az értelmiségiekkel, mint most, - hangsúlyozza a rzczzpospolita, és felhívja a figyelmet arra, hogy e párbeszéd keretében a társadalom néha igen kritikus véleményformálására is lehetőség nyílik. a szocialista lengyelországban az állam és az egyház között is szakadatlan párbeszéd folyik, emeli ki a lap, s rámutat, hogy a L,osservatore romano nyilván azt tekintené „valódi párbeszédnek,, ha a kormányzat szóba állna az antiszocialista ellenzékkel, amely előre megfontolt szándékkal az állam megdöntésére törekedett. „az ilyen erővel nincs párbeszéd,, - szögezi le a rzczzpospolita.

végezetül megállapítja, hogy svidercoschi cikke annak a klasszikus nyugati propagandának a folytatása, amelyet a reagan-kormányzat is alkalmaz lengyelországgal szemben.

si/im
19.59 080983 1069

-.-

sk0060 4 230 mtik1066

gáspár varsóban /1.rész/

varsó, 1983. szeptember 8. /mti/ - gáspár sándor, a szot főtitkára, a szakszervezeti világszövetség elnöke csütörtökön egy napos látogatást tett varsóban.

találkozott kazimierz barcikowskival, a Lemp pb tagjával, a kb titkárával, aki tájékoztatta az ujjászülető lengyel szakszervezeti mozgalom fejlődéséről. ezen kívül megvitatták, hogyan kapcsolódhatnak be az új lengyel szakszervezetek az szvsz tevékenységébe. a tárgyalások után gáspár sándor beszélgetést folytatott több új országos szakszervezeti szövetség képviselőivel a szakszervezeti világszövetség tevékenységéről, fő célkitűzéseiről, és a magyar szakszervezetek gyakorlatáról.

este nemzetközi sajtókonferenciát tartott, amelyen annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a lengyel dolgozók történelmi méreteken rövid idő alatt a mai lengyel viszonyoknak megfelelő és szocialista jellegű szakszervezeti mozgalmat fognak kialakítani.

mint elmondta, lengyelországban ma nagy felelősséggel kezelik a szakszervezeti kérdést, és igyekeznek minden szocialista ország tapasztalatát megismerni. gáspár sándor hangsúlyozta, hogy a lengyel dolgozóknak maguknak kell létrehozniuk saját szakszervezetüket, és annak a lengyel valóságból kell merítenie feladatait, hogy hiteles lehessen. rámutatott, hogy szocialista viszonyok között sincs kiegyensúlyozott fejlődés, ha a szakszervezeti mozgalom nem rendelkezik megfelelő jogokkal és hatáskörrel.

nyugati újságírók kérdéseire válaszolva kijelentette, hogy az egykori szolidaritás szakszervezet gyakorlati tevékenysége - függetlenül attól, mit akart tagsága - elhibázott volt. mértéktartó nyugati szakszervezeti vezetőknek azt a véleményét idézte, hogy a szolidaritás nem szakszervezet volt, hanem politikai erő, és olyan programot dolgozott ki magának, amellyel semmilyen társadalmi rendszerben sem lehet tevékenykedni. /folyt./

si/th ai
20.10 080983 1894

--

sk0061 4 230 mtik1067

gáspár varsóban /2.rész/

a jelenlegi feszült nemzetközi helyzetben a szakszervezeti világszövetség azt tartja legfontosabb feladatának - mutatott rá gáspár sándor - hogy figyelmeztesse a dolgozókat a fegyverkezési hajszára veszélyeire. az szvsz elkötelezett, határozott akciókat hirdet a béke támogatására. ilyen volt szeptember elsejének nemzetközi békenappá való nyilvánítása is, amiről a tizedik világkongresszus hozott határozatot. ezen a napon a dolgozók békedemonstrációkon fejezték ki békeakarukat, tiltakozva a fegyverkezési hajszára és az új amerikai rakéták európai telepítése ellen - mondta gáspár sándor.

gáspár sándor csütörtökön az esti órákban hazaérkezett budapestre.

si/th ai
20.12 080983 0717

fi

--

sk0062 4 230 mtik1068

madrid - taszsz

madrid, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - a madridi értekezleten csütörtökön a külügyminiszterek részvételével folytatódtak a záróülések.

a felszólalók többsége hangsúlyozta a madridi találkozó sikeres befejezésének jelentőségét valamint az itt született megállapodások fontosságát. mindenekelőtt a bizalom erősítő intézkedésekkel foglalkozó, az európai biztonsági és leszerelési értekezlet összehívásának fontosságát emelték ki. megállapították, hogy mindezek az eredmények lendületet adnak az enyhülésnek és tovább erősítik a helsinki folyamatot.

a nap folyamán i. jános károly spanyol király fogadást adott a külügyminiszterek és a madridi találkozóon résztvevő küldöttségek tisztületére.

km ku
20.14 080983 0741

--

sk0063 4 230 mtik1069

görög-usa - támaszpontok

athén, 1983. szeptember 8. /reuter/ap/ - csütörtökön athénban aláírták a görögországi amerikai támaszpontok jövőjéről szóló görög-amerikai egyezményt. a szerződés angol nyelvű szövegét a felek július 15-én parafálták, s a görög fordítást azóta 72 ponton módosították.

a dokumentumot jannisz kapszisz görög külügyi államtitkár, amerikai részről pedig alan berlin, az egyesült államok athéni nagykövetségének ideiglenes ügyvivője írta alá. az egyezmény tartalmát csak pénteken hozzák nyilvánosságra, de annyi ismeretes, hogy ez év december 31-én lép érvénybe és öt évre szól. a két athén melletti és a két krétai támaszpont, valamint mintegy husz kisebb katonai létesítmény használatának szabályairól rendelkezik.

kj ku ai
20.17 080983 0779

f

--

sk0064 4 230 mtik1070

dél-koreai gép - izvesztyija

moszkva, 1983. szeptember 8. /mti/ - a szovjetunió légterébe behatolt dél-koreai gép ügyének jogi vonatkozásait vizsgálja az izvesztyija csütörtöki számában g. tunkin, a szovjet tudományos akadémia levelező tagja, a nemzetközi jogi szövetség szovjet szervezetének elnöke.

a jogtudós felhívja rá a figyelmet, hogy a nemzetközi polgári repülést szabályozó chicagói konvenciót aláíró államok vállalták: nem használnak fel polgári repülőgépet a konvenció céljaival ellentétes célok érdekében. ezt az elvet szegték meg a dél-koreai boeing-747-tel végrehajtott provokáció szervezői, amikor úgy tervezték meg a repülőgép utvonalát, hogy az áthaladjon a szovjetunió hadászati fontosságú területei fölött, tehát kémfeladatok végrehajtására használták fel a repülőgépet. eközben tudatosan veszélynek tették ki a repülőgép utasainak életét, s ez nem minősíthető másként, csupán az emberi jogok megsértésének.

a szovjetunió által tett lépések szigorúan összhangban állnak a chicagói konvenció normáival, s a szovjetunió törvényeivel, többek között a szovjetunió légikódexével és a szovjet államhatárról hozott törvénnyel. a szovjetunió a rendelkezésére álló eszközökkel a nemzetközi szerződések által is biztosított jogait érvényesítette, s eleget tett kötelezettségeinek is. azoknak a cselekedete ellenséges a nemzetközi joggal, akik a szovjetunió légterébe irányították a dél-koreai repülőgépet, s most különböző szankciókat léptetnek életbe a szovjetunióval szemben. a szankciókat, mint kényszerítő intézkedéseket egyébként csupán nemzetközi jogsértésre válaszul lehet alkalmazni. semmi sem utal azonban arra, hogy a szovjetunió az adott esetben a nemzetközi jognak akárcsak egyetlen előírását is megsértette volna - mutat rá cikkében a szovjet jogtudós.

fl/th ai

20.24 080983 1817

--

sk0065 4 230 mtik1071

madrid - csütörtök esti 1.

pirityi sándor, az mti kiküldött tudósítója jelenti:

madrid, 1983. szeptember 8. /mti/ - max kampelman amerikai delegációvezető elnökletével zajlott le a délutáni ülés, amelynek szónoki listájára hat külügyminiszter iratkozott fel, köztük az észak-atlanti tömb négy tagállamának külügyminisztere. ez meglehetősen erős konfrontációs légkört teremtett a zárószakasz második napjának estéjére.

claudio cheysson francia külügyminiszter a következőképpen foglalta össze értékelését: a madridban ma regisztrálható eredmények örvendetések, megnyitják az utat a további haladás előtt, ugyanakkor korlátozottak is: sok fontos témát el kellett ejteni, s a helsinki kapcsán vállalt kötelezettségek teljesítése vonalán a helyzet nem kielégítő.

kiemelte azokat az új ajánlásokat, amelyek a helsinki záróokmányban még nem szerepeltek, és a kitűzött szakértői tanácskozások közül az 1985-ös ottawai és az 1986-os berni találkozókat emelte ki, amelyeken egyrészt az emberi jogok, másrészt az emberek közötti kapcsolatok szerepelnek majd napirenden. a francia külügyminiszter országa kezdeményező szerepéről beszélt az európai leszerelési értekezlet témájában és az európai katonai erőviszonyok hagyományos tartományában „egyensúlyhiányt”, emlegetett, amely mellett „egyetlen mozdulat hibás értelmezése detonátor lehet,,.

a dán és az olasz külügyminiszter egyaránt hangoztatta, hogy madrid után a tárgyalások fonala nem szakadhat meg, a párbeszédnek folytatódnia kell. mindketten hibáztatták a kelet-európai szocialista országokat, amiért azok állítólag megsértik a helsinki záróokmányt, másrészt nem engedik ellenzéki csoportok tömörülését „helsinki megvalósulásának ellenőrzése,, ürügyén. /folyt./

pi/im ai
20.47 080983 1759

As

sk0066 4 230 mtik1072

madrid - csütörtök este 2.

svenn stray norvég külügyminiszter több más szónokhoz hasonlóan megemlékezett a II. világháború kitörésének évfordulójáról, de elsősorban azt tartotta említésre méltónak, hogy négy évtized alatt egykori ádáz ellenfelek barátokká váltak.

támadta a szovjetuniót, amiért „nem akarja megszüntetni hagyományos erőiben mutatkozó fölényét”, Európában, s amiért kevéssel helsinki után megkezdte az SS-20-ok telepítését. Sem a norvég külügyminiszter, sem NATO-beli kollégái nem szóltak azokról a területekről, amelyeken kifejezett NATO-főlény van kontinensünkön, valamint arról, hogy az egyesült államok évtizedek óta tartó előretolt nukleáris rendszereket nyugat-Európában, amelyeket jelentős brit és francia atompotenciál egészít ki.

paavo va:yrynen finn külügyminiszter örömmel állapította meg, hogy mind a madridi találkozó elnyújtásának, mind záróokmány nélkül való befejezésének veszélye elhárult. hangsúlyozta, hogy a madridi záróokmány létrejötte szükségképpen javítja a nagyhatalmak közötti viszonyt, javítja párbeszédük esélyeit, ami fontos az európai kontinens jövője szempontjából.

finnországnak várja a stockholmi értekezlet előkészítő szakaszát, amely másfél hónap múlva, október 25-én nyílik meg helsinki-ben. ugyancsak mindent megtesz, hogy 1985-ben méltóképpen emlékezhessenek meg Európa küldöttei a finn fővárosban a helsinki záróokmány aláírásának 10. évfordulójáról.

a csütörtök esti ülés- egyben a zárószakasz - legrövidebb és legudvariasabb beszédét Monaco külügyminisztere mondta, aki „egy kis, de történelmében gazdag”, ország nevében üdvözölte a madridi záródokumentumot.

pénteken délelőtt spanyol elnöklettel kerül sor a madridi találkozó külügyminiszteri szintű zárószakaszának utolsó ülésére.

pi/im ai
20.54 080983 1794

4

sk0067 4 230 mtik1074

bush

washington, 1983. szeptember 8. /mti/ - george bush, az egyesült államok alelnöke szeptember második felében hivatalos látogatást tesz magyarországon. ezt maga az alelnök közölte csütörtöki washingtoni sajtóértekezletén, amelyet küszöbönálló európai és észak-afrikai körutja alkalmából tartott. szeptember 11-21-e között sorra kerülő körutjának állomásai: marokkó, algéria, tunézia, jugoszlávia, románia, magyarország és ausztria.

bush elmondta, hogy uticélja mindezekben az országokban az egyesült államok politikájának magyarázása mind a kétoldali kapcsolatok, mind a nemzetközi élet kérdéseiben, továbbá az, hogy meghallgassa a vendéglátók véleményét ezekről a kérdésekről, és továbbítsa azt reagan elnöknek.

körutja európai részének egyik kulcsfontosságú témájaként említette az alelnök az európai középhatótávolságú rakéták korlátozását. kijelentette, hogy az amerikai kormány nem mondott még le arról, hogy a genfi tárgyalásokon „valami jónak mégiscsak ki kell jönnie,,.

a körut által érintett észak-afrikai országokban folytatott tárgyalásain-, közölte az alelnök,- feltétlenül szóba kerülnek a közel-keleti válság és a libanoni helyzet problémái. ezzel kapcsolatban bush minden felelősséget szíriára hárított a külföldi csapatok libanoni jelenlétéért, s az amerikai nehézfegyverek jelenlétére vonatkozó kifogásokat azzal utasította el, hogy „a tengerészgyalogosokat meg kell védeni, ha lőnek rájuk,,.

br/im ai

21.56 080983 1462

-.-

sk0068 4 230 mtik1075

gromiko - genscher

madrid, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - andrej gromiko madridban találkozott hans-dietrich genscher szövetségi alkancellárral, az nszk külügyminiszterével is.

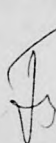
a megbeszélés során a madridi találkozó befejezésével kapcsolatos kérdéseket érintették. mindkét fél kifejezte a találkozó pozitív eredményei feletti elégedettségét, különösen egy olyan konferencia összehívására vonatkozóan, amelyen a bizalom erősítését, az európai biztonság megszilárdítását és a leszerelést szolgáló intézkedéseket vitatnák meg. a madridi találkozó résztvevői - állapították meg- példát mutattak a béke, az enyhülés és az együttműködés megszilárdítását elősegítő, kölcsönösen elfogadható döntések terén.

a két külügyminiszter különösen nagy jelentőséget tulajdonított az európai nukleáris fegyverzet korlátozásának. andrej gromiko kifejtette a jurij andropov beszédeiben foglalt, a közelmúltban előterjesztett szovjet javaslatok lényegét. hangsúlyozta: az a tény, hogy a szovjetunió kész megsemmisíteni összes, leszerelésre kerülő rakétáját - köztük az ss-20-asokat európai területen - jelentős mértékben megkönnyíti, hogy megegyezés születne genfben. most az egyesült államok és a nato álláspontjától függ, sikerül-e kihasználni a szovjet javaslatokból fakadó lehetőségeket- mutatott rá gromiko.

a szovjetunió elleni, szervezett, a dél-koreai repülőgéppel kapcsolatos amerikai provokáció témáját érintve andrej gromiko kijelentette: semmiféle rágalomhadjárat nem képes elterelni az államok és népek figyelmét korunk legfontosabb - elsősorban a nemzetközi biztonság, illetve az atomfegyverkezési hajszá megfékezése területén megoldásra váró - feladatairól.

gf ai

22.10 080983 1700

sk0069 4 230 mtik1076

gromiko - shultz

madrid, 1983. szeptember 8. /taszsz/ - andrej gromiko, a szkp kb pb tagja, a szovjetunió minisztertanácsának első elnökhelyettese, külügyminiszter csütörtökön madridban megbeszélést folytatott george shultz amerikai külügyminiszterrel.

a találkozón gromiko elsősorban a hadászati és az európai nukleáris fegyverzettel összefüggő megállapodások elérésének szükségességét hangoztatta. mint ismeretes, e kérdésekben a szovjetunió és az egyesült államok között tárgyalások folynak. gromiko kifejtette a szovjet vezetés ezzel kapcsolatos elvi álláspontját. felhívta a figyelmet arra a felelősségre, amelyet az egyesült államok visel azért, amiért kitér a megállapodás keresése előtt, ugyanakkor mindenáron meg akarja valósítani azokat a veszélyes terveit, hogy új nukleáris rendszereket állít rendszerbe, mindenek előtt nyugat-európában.

az amerikai külügyminiszter általános jellegű kinyilatkoztatásokra szorítkozott, és gyakorlatilag nem volt hajlandó lényegi problémákat megvitatni.

gromiko felhívta a figyelmet az amerikai vezetésnek arra a felelősségére is, amelyet az általa folytatott militarista politika, s a szovjet-amerikai kapcsolatok romlására, a nemzetközi helyzet megnehezítésére irányuló szüntelen akciói miatt visel.

gromiko komoly váddal illette az amerikai vezetést és az egyesült államok hatóságait azzal a durva provokációval kapcsolatban, amelyet a szovjetunió ellen hajtottak végre a dél-koreai repülőgépet felhasználva. gromiko aláhuzta: a szovjet fél részletesen kifejtette ezzel kapcsolatos álláspontját, egyebek között a szeptember 6-i kormánynyilatkozatban.

shultz megpróbálta menteni az amerikai fél álláspontját, és megismételte a dél-koreai repülőgéppel történt incidens hamis változatait. e változatokat egyebek között közvetlenül a fehér ház terjeszti. ezeknek semmi közük a dolgok valóságos helyzetéhez, hanem azt a célt szolgálják, hogy megtévesszék, becsapják a világ közvéleményét- szögezi le a találkozót ismertető jelentésében a taszsz szovjet hírügynökség.

ps ai

22.20

080983 2066

sk0070 4 800 mtik1078

külpolitikai híreink tartalomjegyzéke sk0001-sk0032-ig

budapest, 1983. szeptember 8. /mti/

sk0001 usa - analfabéták
sk0002 olaszországi földmozgás
sk0003 szovjet kulturális rendezvények japánban
sk0004 usa - libanon
sk0005 rövid hírek
    bukarest: ceausescu - arafat
    washington: son sam
    ankara: török - amerikai

sk0006 gromiko-teljes /1. rész/
sk0007 gromiko-teljes /2. rész/
sk0008 gromiko-teljes /3. rész/
sk0009 gromiko-teljes /4. rész/
sk0010 gromiko-teljes /5. rész/
sk0011 gromiko-teljes /6. rész/
sk0012 gromiko-teljes /7. rész/
sk0013 gromiko-teljes /8. rész/
sk0014 gromiko-teljes /9. rész/
sk0015 biztonsági tanács - gépügy
sk0016 gromiko-teljes /10. rész/
sk0017 chile
sk0018 contadora
sk0019 gromiko-teljes /11. rész/
sk0020 gromiko-teljes /12. rész/
sk0021 gromiko-teljes /13. rész/
sk0022 szabad európa
sk0023 libanon
sk0024 unesco-tanácskozás
sk0025 madrid - csütörtök 1.
sk0026 libanon - francia visszhang
sk0027 kapica pekingben
sk0028 gromiko-howe
sk0029 genfi tárgyalás - európai atomfegyverek
sk0030 madridi visszhang
sk0031 vogel - javaslat
sk0032 dr. várkonyi péter madridi beszéde /1. rész/
    folyt.
    ai/th

22.26   080983 1197

H

sk0071 4 800 mtik1079

tartalomjegyzék - 2.

sk0033-sk0060-ig

- sk0033 dr. várkonyi péter madridi beszéde /2. rész/
 sk0034 dr. várkonyi péter madridi beszéde /3. rész/
 sk0035 dr. várkonyi péter madridi beszéde /4. rész/
 sk0036 dr. várkonyi péter madridi beszéde /5. rész/
 sk0037 dr. várkonyi péter madridi beszéde /6. rész/
 sk0038 unesco - tanácskozás - 2.
 sk0039 japán parlament
 sk0040 madrid - csütörtök - 2. /1. rész/
 sk0041 chilei tiltakozási napok
 sk0042 rövid hírek
     moszkva: kozmosz-1496
     ulánbátor: japán parlamenti delegáció
     anchorage: földrengés alaszkaiban
     isztambul: római kori leletek
 sk0043 madrid - csütörtök - 2. /2. rész/
 sk0044 kndk-ünnepség
 sk0045 usa - atomcsend
 sk0046 usztyinov szevasztopolban
 sk0047 libanoni fejlemények
 sk0048 shultz - genscher
 sk0049 madrid - csehszlovák, bolgár vélemény
 sk0050 madrid - csütörtök - 3.
 sk0051 bolgár nemzeti ünnep
 sk0052 rövid hírek
     bonn: hamburgi szavazás
     párizs: francia atomkísérletek
     ankara: kurd éhségstrájk
     ankara: törökország-kölcson
     katmandu: nepáli áradások
 sk0053 népszavazás irországban
 sk0054 nicaraguai repülőter - robbanások
 sk0055 gromiko - mortan, andreotti
 sk0056 tuc-kongresszus /1. rész/
 sk0057 tuc-kongresszus /2. rész/
 sk0058 rzezpospolita - l,osservatore romano /1. rész/
 sk0059 rzezpospolita - l,osservatore romano /2. rész/
 sk0060 gáspár varsóban /1. rész/
 folyt.
 ai/th

22.27 080983 1475

As

--

sk0072 4 800 mtik1080

tartalomjegyzék - 3.

sk0061-sk0072-ig

sk0062 gáspár varsóban /2. rész/
sk0063 görög - usa - támaszpontok
sk0064 dél-koreai gép - izvesztyija
sk0065 madrid - csütörtök este 1.
sk0066 madrid - csütörtök este 2.
sk0067 bush
sk0068 gromiko - genscher
sk0069 gromiko - shultz
sk0070 tartalomjegyzék 1.
sk0071 tartalomjegyzék 2.
sk0072 tartalomjegyzék 3.

készült az mti külpolitikai szerkesztőségében

főszerkesztő: köves tibor

szerkesztették: flesch istván

éliás béla

meruk józsef

márkus gyula

ambrus istván

- v é g e -

ai/th

22.28

080983 0756

-.-

